

Huzella Péter-életútinterjú

Készítette: Szabó Kata

A beszélgetés időpontja: Budapest, 2018. február

Szerkesztett, tömörített, kiegészített, lábjegyzetelt változat.

Szabó Kata:

Milyen zenei hatások értek gyerekkorodban?

Huzella Péter:

Apám, Huzella Elek zeneszerző volt, anyám pedig zeneileg nagyon művelt festőművész. Apám gyerekkorában csellózni tanult, egész ügyesen is játszott, de volt egy komoly korcsolyabalesete, minek során szilánkokra törte a bal könyökét. Utána már nem tudott olyan szépen játszani, zongorán se, pedig korábban az is nagyon jól ment neki. Tizennégy-tizenöt évesen például miséken orgonált Debrecenben. Sőt, gyerekkorában több darabot komponált, tudatosan készült a Zeneakadémiára, ahova aztán olyan tehetséggel és tudással került be, hogy Kodály Zoltán rögtön a saját osztályába hívta. De végül nem ő tanította, mert apám – és ezért nagyon tisztelem – jól látta, hogy Kodálynak akkoriban már volt egy nagy sleppje, az apám szerint talpnyaló Kodály-tanítványok, akik követték a professzort mindenhová, és erősen istenítették őt. Apám pedig ebből kifolyólag is úgy érezte, hogy jobban megtanulhatja a szakmát Siklós Albert növendékeként. Hozzá jelentkezett, és ezt Kodály soha sem bocsátotta meg neki. Talán emiatt is indult elég nagy hátránnyal a pályán, és erre még rátett a polgári származás, és az is, hogy nem volt párttag, tehát minden összejött.

Egyébként budapesti polgári környezetben nőtt fel, mindenki tanult zenét körülötte. Apai nagyapám például orvosprofesszor volt, de mindeközben olyan gyönyörű és tiszta basszushangon énekelt, hogy ahová elhívták külföldön konferenciára, ott saját kedvtelésére mindig vett egy énekórát a helyi legelegánsabb énektanártól. Elénekelt pár Sarastro¹-áriát és egyebeket, majd dolgozott tovább.

¹ Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) *Varázsfuvola* c. operájának egyik szereplője.

Szabó Kata:

És anyai ágról?

Huzella Péter:

Anyai ágról is voltak nagyon tehetséges zenészek a családban, például a nagyanyám, aki mehetett volna a Zeneakadémiára mint zongorista, de közbeszólt, hogy debreceni református családból származott, ahol pedig elképzelhetetlen volt az, hogy valaki férjhez megy, családja lesz, és közben zongoraművészek készül. Attól kezdve egy hangot sem ütött le a zongorán. Később, amikor már idős korában nálunk járt Pesten, én meg szenvedtem a zongoratanulástól, sokszor kértem, hogy: „légyszi, mutasd meg ezt meg ezt...” Ő ebbe egyetlen egyszer ment bele, és gyönyörűen lejátszotta a darabot.

Szabó Kata:

Otthon főleg komolyzenét hallgattatok?

Huzella Péter:

Tulajdonképpen mindig komolyzene ment, de gyakran hallgattunk jazzt is a külföldi rádióadókról. Apám instruálása és a hozzánk folyamatosan érkező muzsikusként nélkül viszont alig lehetett zenét hallgatnunk, mert sosem lehetett tudni, apám mikor dolgozik, mikor vannak dallamok a fejében. A lakásban folyton lábujjhegyen jártunk a húgossal, nem volt szabad beszélgetve bemenni a nagyszobába vagy hangosan fütyörészni, nehogy kiverjük apa fejéből a dallamokat. Viszont nagyon sok muzsikusként járt hozzánk, volt, hogy nálunk játszották el a következő koncertdarabjukat is.

Egyébként a könnyűzene sem volt megbélyegezve, apám nagyra tartotta például Frank Sinatrát², Bing Crosbyt³ és rengeteg jazzstandardet ismert. Pontosan tudta, hogy az ismertebb könnyűzeneszerzők Bágya András⁴ Gyulai Gaál Jánosig⁵ komoly zeneakadémiai végzettségű emberek. A könnyűzeneszerzőkkel talán még jobban ki is jött, mint a komolyzeneszerzőkkel. Emlékszem, amikor Hacki Tamás⁶ füttyművész megalakította az Ex Antiques együttest, akikkel Vivaldikát meg Bach-okat és más feldolgozásokat adtak elő, apám

² Frank Sinatra (1915–1998) többszörös Grammy- és Oscar-díjas, olasz származású amerikai pop–jazzénekes és színész.

³ Harry Lillis „Bing” Crosby (1903–1977) Oscar-díjas amerikai színész, énekes.

⁴ Bágya András (1911–1992) eMeRTon-díjas zeneszerző, érdemes művész, az 1960-as évek magyar könnyűzenéjének egyik meghatározó alakja.

⁵ Gyulai Gaál János (1924–2009) Erkel Ferenc- és eMeRTon-díjas zeneszerző. Az 1960-as években a *Ki mit tud?* televíziós tehetségkutató zsűritagja.

⁶ Hacki Tamás (1944) fül-orr-gégész, egyetemi tanár, füttyművész.

ezt az ötletet is jóhiszeműen támogatta, ráadásul a tanítványa, Wolf Péter⁷ zongorázott ebben a bandában.

Szabó Kata:

Téged is bátorított a könnyűzenére?

Huzella Péter:

Nyitott volt a Beatlesre is, amikor először hallottuk, mondta, hogy ez jó, ebből lesz valami. Ezért támogatta azt is, hogy én inkább Beatles-dalokat játszottam, sőt, mutatott nekem akkordokat is.

Szabó Kata:

Hozzá hasonlóan még gyerekkorodban eldöntötted, hogy zenész leszel?

Huzella Péter:

Egyáltalán nem terveztem, nem ment a sok gyakorlás, nagyon sokat szenvedtem a zongorától, minden mozdulatért meg kellett küzdenem. A kerületi zeneiskolába jártam zongorára meg szolfézásra, és érdekes módon nekem pont a szolfézs ment jól, az, amit egyébként a többség utált. Amúgy a környékünkről szinte mindenki a Móricz Zsigmond Gimnáziumba járt – köztük a Kaláka alapító tagjai is –, de engem nem oda írtak be, szintén Kodály miatt. Ő alapította az iskolát, ezért ott a Kodály-módszer szerint tanítottak, amivel apám nem értett egyet. Azt mondta, hogy ez a szolmizációs technika csupán azoknak jó, akik nem akarnak muzsikusok lenni, mivel egyébként megbénítja a szabad gondolatokat és a kreativitást. Viszont volt egy énektanár, aki mind a két iskolában tanított, ismerte az apámat, tudta, hogy zenészcsaládban nőttem fel, ezért minden hétfőn átcipelt a Móricz zenetagozatos részébe, szerinte ott volt a helyem. Erre apám este megkérdezte, hogy: „Mi volt?” – mondom: „Átvittek.” – „Holnap azonnal visszamész.” És aztán megint jött az énektanár, észrevett, és megint átvitt a zeneibe.

⁷ Wolf Péter (1947) zeneszerző, előadóművész.

Szabó Kata:

Volt gimnáziumi beatzenekarod?

Huzella Péter:

Igen, akkoriban egy úgynevezett beatzenekarban Shadowst és Beatlest játszottunk, saját számokkal vegyítve. Ebben az együttesemben játszott Nyerges András⁸ is, aki később a hangmérnöke volt a Kaláka-lemezek többségének és a *Magyar népmesék*nek a Pannónia Rajzfilmstúdióban⁹. Ő két évvel járt fölöttem a Móriczban. Én főleg Beatles-rajongó voltam, de nem is annyira a különböző zenei stílusok érdekeltek, inkább az, hogy én mit fogok gitározni, énekelni, mivel számomra az önkifejezés fontosabb volt mindennél. Viszont egyszer csak, megkerestek a Kommunista Ifjúsági Szövetségből, hogy: „Péter, te gitározol, csinálhatnátok egy olyan zenekart, mint a Gerilla¹⁰, mivel volnának még, akik nagyon szeretnék, hogy legyen még egy ilyen”. Közéjük tartozott Déri Tamás, becenevén „Törzsike”, aki egyébként a szomszédunk volt, és egyel fölöttem járt, Gál Évával együtt. Az ő osztálytársuk volt Ascher Tamás¹¹, ő lett a dalszövegírónk. Én nem gondoltam, hogy most majd Népszabadság-szövegeket kell énekelnünk, ezért beleegyeztem, hogy jó, csináljunk egy ilyen triót, de énekeljünk továbbra is egyszerű dalszövegeket vagy verseket. Később kiderült az is, hogy azért vagyunk két fiú-egy lány felállásban, hogy úgy nézzünk ki, mint a Gerilla. Fel sem merült, hogy más formáció legyen, őket kellett utánozni. Aztán elmentünk egy próbájukra, és ők atyai tanácsokkal láttak el minket. De közben a saját beatzenekarom gondolata erőteljesebben foglalkoztatott, ebben az együttesben inkább a többiek kedvéért vettem részt. Egyébként volt önálló műsorunk, azokból a számokból, amik nekünk tetszettek, de azokban nem voltak politikai utalások.

Aztán egyszer csak, amikor éppen a Móriczban próbáltunk, meglátogatott minket Maróthy János¹², és kiválasztott egy dalt, hogy azzal induljunk el a pol-beat fesztiválon. Ez a

⁸ Nyerges András (1948) hangtechnikus.

⁹ *Magyar népmesék* (1980–2012) rajzfilmsorozat. Ötletgazda: Mikulás Ferenc, rendező: Jankovics Marcell.

¹⁰ Gerilla együttes (1966–1971) ún. protest-songokat játszó, baloldali irányultságú együttes. Alapítói Berki Tamás, Haraszi Miklós és Vámos Tibor, első énekesnője Gergely Ágnes. Az első és egyetlen magyar pol-beat fesztiválon több díjat elnyertek. Későbbi tagok: Rohonyi Marianne, Balázs János, Csaba Judit és Lantos Iván. A pol-beat fesztiválról vázlatosan lásd: Szabó Kata: [Szórakoztatva politizálni](#). (Recorder, 2017/08., 36-37.) és Uő.: *Vámos Miklós-interjú* (MTA BTK, Zenetudományi Intézet, 2016/02.).

¹¹ Ascher Tamás (1949) Kossuth- és Jászai Mari-díjas rendező, egyetemi tanár, a Színház és Filmművészeti Egyetem rektora.

¹² Maróthy János (1925–2001) Erkel-díjas zenetörténész, szociológus, a magyarországi populáris zenei kutatások nemzetközileg elismert képviselője. 1954-től a Magyar Tudományos Akadémia munkatársa, 1961-ben az MTA Zenetudományi Intézetének egyik alapító tagja. Kutatói osztálya eleinte munkásmozgalmi dalok gyűjtésére és archiválására irányult, majd a hetvenes évek közepétől a populáris zene szociológiája felé fordult. 1974-től

bizonyos dal John Steinbeck¹³ vietnami látogatását örökítette meg, ironikus formában. Az aktualitása az volt, hogy akkortájt Steinbeck elment Vietnamba, főképp azért, hogy meglátogassa az ott harcoló fiait, de ebből az lett, hogy újságcikkekben dicsőíteni kezdte az amerikai katonákat. Ha pedig ő megjelent valahol, annak nagy sajtóvisszhangja lett. Erre a történésekre reagáltunk mi is, fokozva azzal a kritikával, hogy az íróknak még a Nobel-díj megszerzése sem volt elég, politikai szerepléssel kell támogatnia az amerikai kormányt. Ezért volt a dal címe: *Akinek nem elég a Nobel-díj sem*. Nem emlékszem, honnan jött a dalszöveg ötlete, lehet, hogy sugalmazásra kapta Tamás. Viszont az említett próba után megjelent Mezei András¹⁴ költő is, aki pedig átírta a dalszöveget. Ezért kicsit haragudtunk, mivel nem lett jobb a szöveg. Egyébként már akkor is éreztem valami gyanúsat abban, hogy rögtön segítők emberek jönnek. Egyszer csak jön egy zenész, aki beleszól, hogy milyen harmóniákat játszunk. Aztán jön egy költő, akit nem ismerünk, és elmondja, hogy mit írjunk. Szégyelltem is magam kicsit. Mezei Andrással amúgy később összebarátkoztam, és egy nagyon szép versét, amit aztán a Kalákával énekeltünk, még ma is műsoron tartom.

[Viet-beat együttes: Akinek nem elég a Nobel-díj sem](#)

Szabó Kata:

Az együttesetek a Viet-beat nevet kapta. Honnan jött ez az elnevezés? Olyan, mintha a politikát és a popkultúrát ötvöztétek volna vele, ami más ellentmondások mellett egy furcsa rímet is eredményezett.

Huzella Péter:

A zenekar nevét én találtam ki. A beat azért van benne, mivel pol-beatnek hívták azt a zenei irányzatot, amihez csatoltuk a dalt. Az együttes neve viszont szándékom szerint kicsit ironikus is volt. Hiszen a beatzenét nem a politika kedvéért találták ki a fiatalok, hanem éppen az ellen. És erre a politikai megpróbálta bedarálni ezt a műfajt is.

több évtizeden át az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészkarának Esztétika Tanszékén tanított. Maróthyról lásd még: K. Horváth Zsolt: [A pol-beat és a dal politikuma: Haraszti Miklós és Maróthy János](#).

¹³ John Ernst Steinbeck (1902–1968) amerikai író, az 1962-es év irodalmi Nobel-díjasa.

¹⁴ Mezei András (1930–2008) író, költő, szerkesztő. Az ún. *Tűz-tánc* költői csoportosulásához tartozott. Verseiben nagy hangsúlyt kapott a közélet iránti érdeklődés. 1958–1992-ig az *Élet és Irodalom* folyóirat főmunkatársa, 1992-ben megalapítja a Belvárosi Könyvkiadót, 1993-ban a *CET* c. folyóirat alapítója és főszerkesztője.

Szabó Kata:

Miért nem belföldi témákról énekeltek?

Huzella Péter:

A hazai társadalmi problémákra még nem láttunk rá akkoriban. Otthon nem beszéltünk ezekről, ahogy ötvenhatról sem. Annyit tudtam, hogy a családi bútorokat a megszálló orosz katonák felgyújtották, majd az államosításban elvették a házat és a kilenc holdas telket. De otthon erről nem akartak beszélni a szüleim. Tehát az ellenzéki gondolatok nem keringtek a családban, én sem voltam ellenzéki, de azt azért éreztem, hogy itt valami nem stimmel. Összességében, nagy keveredés volt bennem. A külpolitikai történések közül a vietnami háború híre eljutott hozzánk, de nem érintett meg különösebben, annyira távoli volt. Viszont apámnak volt két vietnami tanítványa, ők meséltek az észak és dél közti hihetetlen szakadékról, mivel nekik Dél-Vietnamban maradt a családjuk. Ebből éreztem meg valamennyire a tragédiát. A Gerilla együttessel ellentétben én nem ismertem az amerikai protest-songokat sem, nem voltam ihletett ebbe az irányba, számomra az önkifejezés fontosabb volt a társadalmi mondanivalónál. Szerintem csak a Gerilla volt az az együttes, amelyik ezt magától kezdte el. Teljesen elhivatottak voltak, ráadásul csomó olyan daluk és fellépésük volt, aminek már nem örült a hatalom. Szerette volna szeretni őket, de valahogy mégis mindig összeütköztek. Viszont jó hírük volt azoknak a fülében, akik úgy érezték, hogy ez a kommunizmus azért nem frankó. Hiszen az összes politikust kiröhögtük, mivel többségükben kulturálatlan, egyszerű emberek voltak. A Gerilla tagjai egyébként aktuálpolitika tekintetében műveltebbek voltak az én barátaimnál, köszönhetően annak is, hogy a Bölcsészkaron – amivel Haraszi Miklós¹⁵ dalszövegírójuk révén is kapcsolatban álltak – mindig terjedtek az ellenzéki gondolatok.

¹⁵ Haraszi Miklós (1945) író, újságíró, egyetemi tanár, politikus. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának magyar-filozófia szakos hallgatójaként 1969–1970 között a baloldali rendszerkritikus diákmozgalom egyik szervezője volt. A gyári munkások kizsákmányolását feltáró írása, melyért perbe fogták: *Darabbér*, Párizs, Magyar Füzetek, 1980.

Szabó Kata:

Személyesen is ismerted a Gerilla tagjait?

Huzella Péter:

Személyesen nem ismertem őket, és a sajtóban sem olvastam róluk, de a fővárosban terjedt a hírük. Sok bajom egyébként nem volt velük, kicsit túl intenzívnek, túl erősnek éreztem azt, amit csináltak, de összességében tetszett, jó ritmusuk, jó tempójuk volt, együtt voltak, lehetett tőlük tanulni. Egyébként azt az intenzív színpadi jelenlétet, amit én sokalltam az előadásban, Berki¹⁶ Tamás később nagyon jól kamatoztatta jazzénekesként.

[Gerilla együttes: Várunk este a szobornál](#)

Szabó Kata:

A pol-beat fesztivál előtt nem volt semmilyen közös meghallgatás?

Huzella Péter:

Volt valamilyen előselejtező, de az egyértelmű volt, hogy mi be fogunk jutni. Lehet, hogy mondták is, már nem emlékszem. Csak pár hét, esetleg két hónap telhetett el Maróthy és Mezei megjelenése óta, és már jött is a fesztivál. Azt is valószínűleg előre eldöntötték, hogy kik kapják a díjakat. Mi megosztott harmadik díjat kaptunk Doleviczényi Miklóssal¹⁷, aki nagyon jó előadást csinált.

Szabó Kata:

Emlékszel a helyszínre és a szervezőkre?

Huzella Péter:

Úgy emlékszem, hogy a Madách Színházban szervezték meg a fesztivált.¹⁸ A rendezője Marton Frigyes¹⁹, állandó gálaműsor- és kabarérendező volt, akit mindig kellő tisztelet övezett. Szangvinikus természetű, joviális embernek ismertem meg. A magas és kopasz Orosz Lászlóra emlékszem még, őt a KISZ Központi Bizottságának Kulturális

¹⁶ Berki Tamás (1946) jazzénekes, zeneszerző, gitáros, dobos, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanára.

¹⁷ Doleviczényi Miklós zongorista, gitáros, fuvolista, 1969 és 1971 között a Kex együttes tagja.

¹⁸ Huzella nem jól emlékszik, a fesztivált a Vigaszínházban (Bp., XIII. ker., Szent István krt. 14.) rendezték meg. Lásd például: Révész László: *Mi, fiatalok...*, Rádió és Televízió Újság, 1967. június 26–július 2., 3. és (n.n.): *Pol-beat*, Világ Ifjúsága, 1967. augusztus, 3.

¹⁹ Marton Frigyes (1928–2002) rendező, színházigazgató. A Rádió Kabarészínháza alapító tagja.

Osztályáról küldték. Mire eljött a fesztivál, mi már kívülről tudtuk, hogy mi a sorrend, mikor jövünk mi, mikor kell bemenni, mivel a koncert előtt több próbát szerveztek, többek között azért is, hogy szokjuk a színpadot, ahol azelőtt életünkben nem jártunk. Nagyon hosszú műsor volt, rockzenekarok is játszottak benne. Így például Neményi Béla az Atlantisszal²⁰, Somló Tamás²¹ az Omegával²², és Máté Péter²³ is, akit a Dobsa együttes kísért. Plusz még külföldi fellépők is voltak. A színpadra lépésünk előtt mi végig ott álltunk a színpad mögött, és amikor végre a mi együttesünk jött volna, én egyszerűen nem tudtam bemenni. Rengeteg ember volt, óriási nézőtér, reflektorfény, a lányok mind kisminkelve. Olyan fényekben úszott a színpad, amit azelőtt sosem láttunk, mivel előtte végig normál munkafényekben zajlottak a próbák. Tehát leblokkoltam. Erre valaki fenékbe rúgott. Ószter Imre volt, az ügyelő, ő hívott mindenkit a színpadra. Így indult el az előadásunk.

Szabó Kata:

Erről a fesztiválról mindenki szorongással beszél.

Huzella Péter:

Nagyon rossz élmény volt, minden nyomasztó volt benne. Hirtelen azt is éreztem, hogy elárulom nemcsak a szüleimet, aki megszenvedték a kommunizmust, hanem azokat a rockzenészeket is, akik nem voltak ott, és akikre egyébként felnéztem. Így például Bródy Jánost²⁴ és Szörényi Leventét²⁵ – mivel tudtam, hogy ők megcsináltak valamit, ami nagyon magyar, és mégis a nyugati hatású beat műfajába tartozik, mi meg erre beállunk a politika szolgálojának. Ők nagyon jól látták, hogy felülről, kultúrpolitikai irányításra szervezték meg ezt a fesztivált, de talán az is közrejátszott a kimaradásukban, hogy addigra már voltak olyan ismertek, hogy megengedhették ezt maguknak. Jól tették, hogy távol tartották magukat tőle. Ugyanakkor nem tudok róla, hogy kritizáltak volna minket ezért, legalábbis hozzám ilyen hangok nem értek el.

²⁰ Az Atlantis együttes (1963–1970) kezdetben a Sankó nevet kapta Sankó László zenekarvezető után, majd 1963-ban Devils néven is koncerteztek, és 1964 nyarán vették fel az Atlantis nevet. Első híressé vált felállásuk: Neményi Béla (ének), Sankó László (basszusgitár), Radics Béla (gitár), Rozsnyói György (orgona), Pintér István (dob). Első nagyobb fellépésük az Egyetemi Színpadon volt 1964 novemberében, melynek hatására lemezfelvételi lehetőséghez is jutottak. Lásd még: [Neményi Béla-életútinterjú](#) és [Sankó László-életútinterjú](#).

²¹ Somló Tamás (1947–2016), énekes, basszusgitáros, szaxofonos, dalszerző. Az Omega együttes után a Kex, a Nonstop, majd a Locomotiv GT tagja.

²² Omega (1962) Kossuth- és Liszt Ferenc díjas rockegyüttes.

²³ Máté Péter (1947–1984) énekes, hangszerelő, zeneszerző és zongorista.

²⁴ Bródy János (1946) Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas énekes, gitáros, zeneszerző, szövegíró.

²⁵ Szörényi Levente (1945) Kossuth- és Erkel Ferenc-díjas zeneszerző, gitáros, énekes, szövegíró, az Illés, majd 1974-től a Fonográf együttes tagja.

Szabó Kata:

A fellépők közül kik hagytak mélyebb nyomot benned?

Huzella Péter:

Somló például nagyon tetszett, már akkor is nagy karakter volt. Aztán a Doleviczényi-szám is tetszett még. Miklós tehetséges zenész volt, fel is néztem rá. Egyébként, zongoraszakos volt a konzervatóriumban, azt hiszem, apám is tanította. Emlékszem arra is, hogy Kóbor Jánost²⁶ hogyan terelgette Marton Frici inkább a háttérbe, mivel szerinte a piros gitár túlságosan bezavart a képbe, ezért mondta, hogy: „piros gitár menjen odébb”.

Irigyeltem Dinnyés Józsefet²⁷ és Doleviczényit a jó dalszövegeik miatt, önazonosak voltak, készen voltak. Doleviczényit azért is tisztelték, mert ő hozta be ebbe a műfajba Nyugat-Európát, például Donovan²⁸ és francia szerzőket is. Én gyerekeknek éreztem magam köztük, és fel is néztem rájuk.

Szabó Kata:

A Lengyel Klubos²⁹ gitáros-dalszerzőket is ismerted? Közülük többen felléptek 1968-ban egy kisebb ceremóniával megrendezett, de a tévében szintén közvetített pol-beat műsorban, és már a hatvanas évek közepén játszottak ún. folk- és protest-songokat a fővárosban, több helyszínen is, így például a VÁZA-klubban.³⁰

Huzella Péter:

Annyira nem ismertem ezt a társaságot, mivel fiatalabb voltam, én kiestem ebből. De később, amikor már a Bartók Béla úton működött a VÁZA-klub, ott hallottam például Oroszi

²⁶ Kóbor János (1943) Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas énekes, 1962 őszétől az Omega együttes tagja.

²⁷ Dinnyés József (1948) dalszerző, énekes, gitáros. 1966-ban alapító tagja a szegedi Angyalok zenekarnak. 1967-ben a *Karrier* című, Veress Miklós költővel közösen írt dalával második helyezést ért el a pol-beat fesztiválon. Egy szál gitáros, szájharmonikás, társadalmi vonatkozású dalai miatt egy ideig magyar Bob Dylanként, „Bob Dinnyésként” emlegették. A hetvenes évektől határon túli magyar költők verseinek megjelenésével vált népszerűvé. A vele készített életútinterjút lásd [online](#). és kötetben: *Hangok és ütemek: 10 életút zenével*, szerk. Vass Norbert, Budapest, Cseh Tamás Program Könyvek, 2016, 72–90.

²⁸ Donovan Philips Leitch (1946) skót gitáros-énekes, dalszerző.

²⁹ A Lengyel Kulturális Egyesület Klubja (Budapest, V. kerület, Nádor u.), az ún. Lengyel Klub a hatvanas-hetvenes években a gitáros-dalszerzők egyik főbb találkozó helyévé vált. A klub közösségéről lásd Dinnyés József visszaemlékezését. In.: Sebők János: *A daltulajdonos*, Budapest, Múzsák, 1988, 21.

³⁰ A VÁZA-klub és az ott játszó dalszerző-énekesek említését lásd: *Ua...*, 71–72.

Péterről³¹, aki már a Lengyel Klubban is játszott saját, egy szál gitáros dalokat, aztán találkoztunk a *Fiatal Dalosok Találkozásán*³² is.

A kép forrása: Jávorszky–Sebő: A magyarrock története 1., Budapest, Népszabadság könyvek, 2009., 284. (Huzella Péter közepén, balról jobbra Dobay András az első és Boros Lajos a második.)

A VÁZÁ-ban játszott még Dévényi Ádámmal³³ is. Ő reveláció volt a szövegeivel és a magabiztos gitározásával. Ádám szerintem már fiatalon, rögtön kész volt. Van ilyen ember,

³¹ Említését lásd: *Ua.,...:21. o.* Fellépése a *Halló fiú, halló lányok* c. [televíziós adás](#) „Pol-beat műsorában” 1968-ban.

³² A Székesfehérváron megrendezett *Fiatal Dalosok Országos Találkozásán* (más néven: *Fehérvári Dalostalálkozó*) – amely a hetvenes évek második felétől a kilencvenes évek elejéig működött – főképp a countryhoz, a blueshoz és az ún. pol-beat műfajához közel álló dalszerző-előadók vettek részt. Utal rá: Sebők, *i. m.* és Jávorszky–Sebők, *A magyarrock története I.*, Budapest, Népszabadság Könyvek, 2009.. Rövid visszaemlékezés róla: Szabó Kata, *Dévényi Ádám-interjú* (MTA BTK, Zenetudományi Intézet, 2016., 8.)

aki azonnal kész van, és aztán egész életében ugyanazt tudja csinálni, mert az jó. Teljesen kiforrott volt a stílusa, nagyon elmélyültek a szövegei, és a gitározásában soha nem volt félrefogás, pedig nem könnyű dolgokat játszott. De közben úgy csinált, mintha az a világ legegyszerűbb dolga lett volna. Aztán a VÁZÁ-ban játszott még Boros Lajos³⁴, aki mintha inkább novellákat énekelt volna. Nagyon érdekes műfaj volt az övé, ilyen nem volt előtte sem, és szerintem azóta sincs. Boros sokat osztotta az észet, lehetett rá hallgatni, de zeneileg nem volt annyira erős. Csak néhány hangot prúntyögött a gitáron, de humorral mindig kitöltötte a hiányokat. Voltak egyébként gondolatébresztő dalféleségei is, amiket komolyan lehetett venni, de azokat is inkább viccelve adta elő. Aztán ott volt még Rév Tamás is, aki a klubokban idős úriember módjára inkább visszavonult a gitározás elől, nem mutatta meg, mit írt vagy mit játszik mostanában, mintha elvárná, hogy tiszteljük anélkül is. És tiszteltük is.

Emlékszem, csomó olyan dalom volt, amit már akkor is szégyelltem, de mégis kiálltam velük. Nem azért, mert úgy gondoltam, hogy azok jó dalok, de úgy éreztem, hogy én vagyok jó. Be is igazolódott, hogy mint előadó, erős voltam. De jobb zenéket kellett volna írni. A mai napig is figyelnem kell arra, hogy ne az előadó győzzön a szerepléseknél, hanem a szerző. Mert szikáran kell előadni, nem pedig folyton az előadói trükköket bevetni. Felnéztem azokra, akik pontosan tudták, hogy mit akarnak, irigyeltem őket, hogy ők ilyen szempontból már felnőttek voltak. Miközben, nekem vállalhatatlanul gyatra szövegeim voltak.

Aztán sokakról kiderült, hogy ez nem őszintén jött belőlük, később láttam, hogy többen elüzletiesedtek, eladták magukat a bulvárnak. Holott korábban olyan kritikákat kaptam tőlük, amik nagyon megbántottak, mélyen megviseltek, mert én amúgy mindig tudtam a magam hiányosságairól. Nemcsak az előadóiról, hanem a társadalmiról is: „Miért éneklek pol-beatet, amikor úgynevezett rózsadombi úri gyerek vagyok?” Pedig ez így önmagában nem volt igaz, a két pedagógusi fizetés nem rózsadombi úri gyerekeket nevelt. Az más dolog, hogy a családnak volt kulturális, társadalmi múltja. De nem politikai. Vagyis, szerintem sokat kaptam otthonról, de semmiképpen nem tartoztam az elkényeztetett úri gyerekek közé. És sokan, akik pedig ilyenek voltak, játszották a lázadót, miközben végtelenül kényelmes körülmények között tolták a fenekük alá a székét.

³³ Dévényi Ádám (1957–2016), dalszerző, gitáros-énekes és színházi zeneszerző. A vele készített életútinterjút lásd: Uő.: [Dévényi Ádám-interjú](#), és Uő.: [„Nem hordhatsz egyszerre töviskoszorút és babérkoszorút”](#) (Recorder, 2017/01–02, 32–33).

³⁴ Boros Lajos (1947) zenei szerkesztő, műsorvezető, író, gitáros, énekes. A hetvenes-nyolcvanas években a KISZ Művészegyüttes folkpódiumának vezetője, majd a Hungaroton Bravo márkamenedzsere.

Szabó Kata:

A hetvenes évek elején hol és milyen dalokat játszottál?

Huzella Péter:

Mindig kezemben volt a gitár, és saját dalok mellett főleg Jeszenyin³⁵ és Weöres Sándor³⁶- megzenésítéseket játszottam KISZ-klubokban. Egy ilyen vállalati KISZ-klubja volt a Középülettervező Vállalatnak (KÖZTI) is a Kecskeméti utcában. Három évig dolgoztam a KÖZTI-nél építésként, és ott is úgy éreztem, hogy annyira nem találtam meg a helyem a világban, viszont gyakran hívtak fellépni, aminek viszont örültem már akkor is. Többször játszottam az ÁÉTI³⁷ klubjában is, a Krisztina körúton. Akkoriban zajlottak a *Ki mit tud?*³⁸ Fórumok is. Ezekre a rendezvényekre azok járhattak, akik elindultak a *Ki mit tud?*-előselejtezőkön, de nem jutottak tovább. Cserébe így is játszhattunk budapesti és vidéki helyszíneken, nagyobb kultúrházakban, gyárak közelében, és sokat foglalkoztak a zenei továbbképzésünkkel is. Busszal vittek minket mindenhová, körülbelül havonta, még valamennyi pénzt is kaptunk érte. Ez az egész ORI³⁹-s szervezés volt. Hasznos volt abból a szempontból, hogy fenntartotta a zenészek közötti kapcsolatot, ráadásul olyan érzésünk lett tőle, mintha lenne közönségünk, pedig valójában nem volt olyan nagy. A műsorokat általában Antal Imre⁴⁰ vezette, mindig volt közönség, és mindig volt zsűri is, hiszen ez hakni pénzkereseti lehetőség volt a KISZ-es kultúrvezetőknek, meg a műsorvezetőknek is, de mi is kaptunk minimális gázsit, és azért jól esett az embernek, hogy pár száz forintot kap egy fellépésért.

Szólóban többször játszottam még a Fővárosi Művelődési Házban⁴¹, sőt, a hetvenes évek elején már zenés tévéműsorban is felléptem, a címére sajnos nem emlékszem, csak arra, hogy zenélt benne a Kati és a Kerek Perec⁴² is.

³⁵ Szergej Alekszandrovics Jeszenyin (1895–1925) orosz költő. Számos versét megzenésítették, magyar fordítói között van Rab Zsuzsa, Illyés Gyula, Weöres Sándor és napjainkban Erdődy Gábor. Oroszországban Sztálin és Hruscsov alatt a legtöbb művének kiadását felfüggesztették. Csak 1966-ban adták ki ismét őket.

³⁶ Weöres Sándor (1913–1989) Kossuth- és Baumgarten-díjas költő, író, műfordító, irodalomtudós.

³⁷ Általános Építőipari és Tervező Intézet

³⁸ A *Ki mit tud?* (1962 és 1996 között tíz alkalommal) a Magyar Televízió kulturális tehetségkutató műsora. Az első adások rendezője: Pauló Lajos, műsorvezetője: Horváth Győző, Megyeri Károly, később pedig Antal Imre, Horvát János és Gálvölgyi János. A zsűri tagja volt (többek között) Rábai Miklós, Pernye András, Major Tamás, Szinetár Miklós, Vásárhelyi László, Faragó Laura és Petrovics Emil.

³⁹ Az Országos Rendező Iroda (ORI) a könnyűzenéért és a belföldi koncertszervezésért felelős állami szervezet 1958 és 1992 között. Székháza 1966–1971-ig a Vörösmarty téren a Haas-palota helyére épült modern épület volt, melyet 2005-ben lebontottak. Történetét vázlatosan lásd: Fábíán Titusz: [Az elizélt palota – az ORI székháza](#).

⁴⁰ Antal Imre (1935–2008) Erkel Ferenc-díjas zongoraművész, televíziós személyiség, színész, humorista, érdemes művész.

⁴¹ A Fővárosi Művelődési Ház az egyik legmeghatározóbb korabeli fővárosi klub. Történetét vázlatosan lásd: Fábíán Titusz: [az Illés Klub és a Fonográf otthona – Fővárosi Művelődési Ház](#).

Egyik alkalommal éppen a Kalákát kísértem el Tatabányára, mint vendég mentem velük a bányászklubba. Közönségként már korábban is jártam Kaláka-koncertekre, van is róla egy régi fénykép, ahogy a színpadtól nem messze üldögélek a Vízivárosi Pinceklub⁴³ lépcsőjén. A hetvenes évek elején nekik már komoly repertoárjuk volt Weöresből, Petőfiből⁴⁴, Csoóri Sándorból⁴⁵, Simon Istvánból⁴⁶, Jeszenyiből. Több fesztiválon szerepeltek már akkor is, például 1973-ban a berlini politikai fesztiválra⁴⁷ is őket küldték, a hetvenes évek elején a *Ki mit tud?*-ra pedig már azért nem engedték őket, mert túlságosan ismertek voltak. A VÁZA-klubosok egyébként a Kalákát nem nagyon szerették, valamiért pénzéhesnek is gondolták őket, pedig ők is csak azt a megszabott ORI-gázsit gázsit kapták meg, mint a többi zenekar. Csak ugye ők már a hetvenes évek elején is hivatalosan elismertek voltak, ezért kicsit irigyelhetők is őket. Könnyen kaptak engedélyt, hiszen jó zene volt, és a politikai tartalmat sem lehetett olyan könnyen belemagyarázni, mivel megjelent irodalmi műveket zenésítették meg.

Szabó Kata:

Mikó⁴⁸ viszont szerepelt a *Ki Mit Tud* döntőjében, még 1968-ban, a Sebő-Halmos duóval⁴⁹ indultak egy kategóriában.

Huzella Péter:

Igen, Mikó is korán kezdett zenéket szerezni, már általános iskolás korában írt egy operát. Aztán, amikor Dani leérettségizett, rögtön megalakult a Kaláka.⁵⁰ Egyébként, gimnáziumba már együtt jártunk a Gryllus-testvérekkel,⁵¹ ráadásul egy háztömbben is

⁴² Kati és a Kerekpercec (1975–1982) popegyüttes. Alapító tagok: Nagy Katalin (ének, szintetizátor, szaxofon) és Kiss Ernő (basszusgitár, ének).

⁴³ Vízivárosi Pinceklub, Budapest, II. kerület, Kapás utca 55. Ma: Vízivárosi Galéria.

⁴⁴ Petőfi Sándor (1823–1849) költő, forradalmár, nemzeti hős, a magyar költészet egyik legismertebb és legkiemelkedőbb alakja.

⁴⁵ Csoóri Sándor (1930–2016) a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, kétszeres Kossuth-díjas és kétszeres József Attila-díjas költő, esszéíró, prózaíró, politikus, a Digitális Irodalmi Akadémia alapító tagja.

⁴⁶ Simon István (1926–1975) költő, műfordító, esszéíró, szerkesztő, országgyűlési képviselő, egyetemi tanár.

⁴⁷ Berlini Nemzetközi Politikai Fesztivál (er.: Festival des Politischen Liedes vagy Rote Lieder „Vörös Dalok”), 1970 és 1990 között évente megrendezett dalfesztivál az ún. protest-songokat játszó Oktober Klub szervezésében. A fesztiválon a húsz év alatt számos magyar zenekar fellépett. Balázs János (többek között a Gerilla és Vízöntő együttes tagja) visszaemlékezését a rendezvényről lásd: Szabó Kata: [Balázs János-interjú](#) (MTA BTK, ZTI 2016., 5–7.).

⁴⁸ Mikó István (Budapest, 1950), Jászai Mari-díjas színész, rendező, zeneszerző, nagybőgős.

⁴⁹ Sebő Ferenc (1947, énekes, gitáros, tekerőlantos, dalszerző) és Halmos Béla (1946–2013, népzeneész, népzenekutató, hegedűs, brácsás) együttese.

⁵⁰ A Kaláka együttes részletes történetét lásd: Horváth Bence–Lettner Szilvia–Takács M. József: *A Kaláka (első) 40 éve*, Budapest, Cartaphilus, 2010.

⁵¹ Gryllus Dániel (1950) és Gryllus Vilmos (1951) Kossuth-díjas zenészek, zeneszerzők a Kaláka tagjai.

laktunk. A gimiben Dani a párhuzamos osztályba, Vili meg alattunk járt. Kezdetben négyen voltak az együttesben, Veress Panka énekelt még velük. Amikor az érettségije után Vilit behívták katonának, akkor jött az együttesbe Radványi Balázs⁵². Aztán amikor Mikót felvették a Színművészeti Egyetemre, az ő helyére jött Dabasi Péter⁵³, majd őt váltotta Kobzos Kiss Tamás⁵⁴, és végül Jorgosz Tzortzoglou⁵⁵ volt előttem az utolsó beugrótag.

Tatabánya után, 1975-ben egyszer csak felhívott Dani, hogy ha gondolom, bezállhatnék az együttesbe, mert problémák vannak a negyedik taggal. Én persze nagyon megörültem, az egyetlen kifogásom az volt, hogy nekik bass-bariton hangja volt, nekem meg tenor, de azt mondták, hogy pont ezért lesz jó.

Még harminc sem voltam, amikor a Kalákával hihetetlen sikereket értünk el. De az első nagy áttörés onnan jött el, amikor 1975 őszén a *Sanzon matiné* című, vasárnap délelőtti rádióműsorba is bekerültünk. Fáy András intézte ezt el, aki akkoriban a Magyar Rádió könnyűzenei osztályán dolgozott. Azt mondta, hogy: „Gyerekek, amit ti csináltok, az modern sanzon”. Neki rengeteget köszönhetünk. Boldogok voltunk, hogy egyáltalán elfogadtak minket, mivel amit csináltunk, azt mi sem tudtuk sem könnyűzenének, sem komolyzenének mondani, így valóban nehéz volt kiindulópontot találni, és erre még rátett az, hogy a rockzenészeknek pedig óriási rajongótábora volt, nekik sorban készültek a rádiófelvételeik és a lemezeik.

Szabó Kata:

És a sanzon címkével egyetértettél? Te mit gondolsz sanzonnak?

Huzella Péter:

Én sanzonnak azt mondom, ahol valami nagyon gyenge, vagy a szöveg, vagy a zene, viszont erős az előadó. Az előadónak mindig erősnek kell lennie, csak úgy működik ez a műfaj. És onnantól hétköznapi szövegek is tudnak ütni, lásd például Jacques Brel⁵⁶ dalait.

⁵² Radványi Balázs (1951) 1970-től a Kaláka együttes tagja, a *Magyar Népmesék* valamint a *Mesék Mátyás királyról* és a *Mondák a magyar történelemből* rajzfilmsorozat számos epizódjának zeneszerzője.

⁵³ Dabasi Péter (1950) zenész; gitáros, zeneszerző, énekes, hangmérnök. Kezdetben az Orfeo és a Kaláka tagja, játszott a Vízöntő együttesben, majd a Kolindában és a Makám és a Kolinda alapító tagja volt.

⁵⁴ Kobzos Kiss Tamás (1950–2015) Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-díjas énekes, hangszeres zenész, zenetanár.

⁵⁵ Jorgosz Tzortzoglou (1952) festőművész, ütőhangszeres a Vízöntő, Kolinda, Gépfoklór, Barbaro egykori és a Balkan Fanatik jelenlegi zenésze.

⁵⁶ Jacques Brel (1929–1978) belga származású, francia nyelvű énekes-dalszerző, színész, rendező.

Szabó Kata:

A Magyar Hanglemezgyártó Vállalathoz⁵⁷ nehezebb volt eljutni?

Huzella Péter:

Az MHV-nál akkoriban Tóth Attila vezetésével alakult irodalmi szerkesztőség, és Tóth azt mondta, hogy az énekelt vers az ő irányításuk alá tartozik. Rajtuk keresztül adhattuk ki *A fekete embert*⁵⁸, *A pelikánt*⁵⁹, meg a *Villon*-lemezt⁶⁰ is. Az első két lemezért viszont nagyon meg kellett küzdeni, mivel akkor még nem volt olyan szerkesztőség, ahova be tudták volna sorolni ezt a zenei irányzatot.

Megint más volt az, amikor a Rádióban rendelt tőlünk az irodalmi osztály dalokat vagy kísérezetét, és azokat mindig csak a hozzájuk tartozó stúdióban tudtuk felvenni, ahol viszont nem volt lehetőség többsávos felvételre, ezért nem lettek túl jó minőségűek az ottani anyagok. Viszont így közreműködhattunk több hangjátékban és irodalmi műsorban is. Ez akkoriban volt, amikor Dorogi Zsigmond⁶¹ az irodalmi osztály főszerkesztőjeként nagyon jó oratorikus kompozíciókat szerkesztett huszadik századi és kortárs költők verseiből.

De a nagy fordulatot a zenés-irodalmi estek körében az hozta meg, amikor találkoztunk Latinovits Zoltánnal⁶² a Rádióban, és ő azt mondta: „Ezt a hangot kerestem egész életemben”. A színészkirály szájából ez több volt mint dicséret. „Ahova titeket hívnak, mondjátok, hogy szívesen megyek én is, ahova meg engem, én is mondani fogom, hogy mi lenne, ha a Kalákával mennék.” Ettől aztán padlót fogtunk. Ezek után sorban jöttek a közös műsoraink, a rádiófelvételeken kívül az Egyetemi Színpadon⁶³, klubkoncerteken és szerte az országban.

Latinovitsnak volt egy szépen kicsiszolt blokkja, mi meg igyekeztünk hozzá alkalmazkodni. Ő egyedül keresett annyit, mint mi négyen, de a klubvezetőknek ez simán belefért, nem volt kérdés. Hihetetlen figura volt, én nagyon kedveltem őt. A kora délutáni indulásokkor duzzogva, fejét mélyen a szörmegallérja alá dugva ült a kocsiban, és szidta ezt meg azt, estére meg a világ legkedvesebb emberévé változott. Volt vele botrányunk is, egy

⁵⁷ Magyar Hanglemezgyártó Vállalat (Budapest, Rottenbiller u. 47., 1951). Történetét vázlatosan lásd: Fábian Titusz: [A magyar Abbey Road – a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat Stúdiója](#).

⁵⁸ Kaláka: *A fekete ember: Dalok Szergej Jeszenyin verseire* (Hungaroton, 1984).

⁵⁹ Uő.: *A pelikán* (Hungaroton, 1985).

⁶⁰ Uő.: *Villon* (Hungaroton, 1988).

⁶¹ Dorogi Zsigmond (1931–1993) rádiós szerkesztő.

⁶² Latinovits Zoltán (1931–1976) Jászai Mari-, Balázs Béla- és posztumusz Kossuth-díjas színész.

⁶³ Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészkarához tartozó intézmény 1957-ben alakult meg a Pesti Barnabás (ma Piarista) utca 1-ben. A hatvanas-hetvenes években az egyik legprogresszívebb szellemi műhelynek számított a fővárosban. Történetét vázlatosan lásd: Fábian Titusz: [Oltár a zenének: Egyetemi színpad](#).

gimnáziumban, amikor üvöltve rontott be a megbeszélésre azzal, hogy ő márpedig nem fog „neonfény alatt Adyt szavalni”. Miközben mi meg pont azelőtt mentegettük, hogy: „Áh, semmiféle felháborító ügye nem volt múlt héten a FÉSZEK-ben”⁶⁴. Egyébként, Latinovits dolgozott a Sebő együttesel⁶⁵ és a Tolcsvay-trióval⁶⁶ is.

Kaláka: Villon-lemez

Szabó Kata:

Volt átfedés a Rádió⁶⁷ és az Magyar Hanglemezgyártó Vállalat műsorpolitikájában? Előfordult, hogy amit a Rádió felvett, az rögtön ment az MHV-ba vagy fordítva?

Huzella Péter:

Nem volt átfedés a két szerv között, az MHV-nál Bors Jenő⁶⁸ és Dr. Erdős⁶⁹ megfellebezhetetlen urak, és teljesen szuverén egyéniségek voltak. Amit ők jónak láttak, az kerülhetett a lemezgyárba. A második Kaláka-nagylemezre⁷⁰ például éveket kellett várni. Emlékszem, ott én tárgyaltam Erdőssel. Dani küldött, hogy „Péter, te jól tudsz beszélni, én már nem bírok ezzel az emberrel” Az ORI-ba kellett bemennem, ami addigra már átköltözött a Vörösmarty téri nagy üvegépületbe, ott volt vele együtt az Interkoncert⁷¹ és az MHV is. Ez az épület egyébként nagyszerű találkozóhelye volt a könnyű- és komolyzenészeknek, a büfében összefutottál mindenkivel. Nagy üvegfelületek mindenhol, lambéria, barnára festett vagy laminált falburkolatok, a büféspult előtt egy kis budoár négy-öt kagylófotellel, egyébként meg állva lehetett enni a pultnál. Alig fértünk el, mindig ment az információcsere.

⁶⁴ Az 1901-ben alakult művészklub (Bp., VII. ker., Kertész u. 36., neve a Festőművészek, Építőművészek, Szobrászok, Zenészek, Énekesek, Komédiások kezdőbetűiből áll) a hatvanas-hetvenes években is egyik központi találkozóhelye volt a különböző művészeti ágak képviselőinek. Vázlatos történetét lásd: Fábíán Titusz: [Világszép művészklub – FÉSZEK Klub](#).

⁶⁵ Sebő együttes (1970) népzenei feldolgozásokat és versmegzenésítéseket játszó, akusztikus hangszerelésű együttes. Az alapító tagok pályaképéről szóló köteteket lásd: Jávorszky Béla Szilárd: *Halmos Béla emlékezete*, Budapest, Kossuth Kiadó, 2016. és Uő.: *Sebő 70*, Budapest, Kossuth Kiadó, 2017.

⁶⁶ Tolcsvay-trió (1967) ének-gitár-nagybőgő alapú, népzenei elemeket is használó együttes. Alapító tagok: Tolcsvay Béla, Tolcsvay László és Balázs Gábor.

⁶⁷ A Magyar Rádió történetéhez lásd: Csatári Bence: *Jampecek a Pagodában: A Magyar Rádió könnyűzenei politikája a Kádár-rendszerben*, Budapest, Nemzeti Emlékezet Bizottsága, 2015.

⁶⁸ Bors Jenő (sz.: Biermann Jenő, 1931–1999) a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat igazgatója (1965–1990) és a Magyar Hangfelvétel-kiadók Szövetsége örökös tiszteletbeli elnöke volt. Az utolsó vele készített interjút lásd: [Elég volt, nyugalomra vágyom](#).

⁶⁹ Erdős Péter (1925–1990) jogász, menedzser, a kádár-kori popzenei élet egyik legfontosabb irányítója. Popcézárnak is nevezték. Kötetben is megjelent életútinterjúja: Acsay Judit: *Hogyan készül a popmenedzser?*, Budapest, Unió, 1990. Egyik róla szóló megemlékezést lásd: [Erdős Péter két élete](#).

⁷⁰ Kaláka: *Az én koromban* (Hungaroton, 1981).

⁷¹ A külföldi koncertszervezésért felelős intézmény a Kádár-korszakban. Könnyűzenei Osztályának akkori vezetőjével, Pentz Zsolttal készített interjút lásd [online](#) és kötetben: Vass Norbert (szerk.): *i.m.*, 158–178.).

Emlékszem, Mandel Róbert, a Mandel Quartet vezetője⁷² még egy kis asztalt is rendszeresített magának a folyosón, és ott fogadta az üzletfeleit, mintha az az irodája lenne.

Ahogy Erdős tárgyalt, azt szerintem tanítják. Remekül kihasználta a kiszolgáltató helyzetemet, hiszen én lemezt akartam csináltatni, ő pedig azt éreztette, hogy akkor lesz lemez, ha azt ő is akarja. Egy keskeny kis szobácskában beültetett egy mély fotelbe, és elkezdett fel-alá sétálni előttem. A szoba nagyon keskeny volt, és nagyon kicsi, nekem pedig kitört a nyakam, amikor fel kellett nézni rá, és úgy láttam, hogy ő ezt nagyon élvezi.

De én ezért nem bántom, ő egy ilyen pali volt. 1956-ban motorral vitte a híreket a felkelők között. Tehát lehetett volna szeretni is, mert belevaló pasi volt, még az életveszélyt is vállalta, csak nekünk akkor pont az utunkban állt. Az, hogy a kultúrába került, egyébként lefokozás volt számára. Ráadásul megkapta a könnyűzenét, ami az abszolút utolsó volt a sorban, már csak a sámlin kapott helyet a konyhában. Abból a szempontból viszont szerencséje volt, hogy akkor épp virágkorát élte a könnyűzene, tehát pont jókor kapta el, és észre is vette, hogy: „nahát, akkor van lehetőség ebben egy vezető számára is.”

Szabó Kata:

Voltak külföldi zenei mintáitok? Példaképek, akiknek vagy a hangszerelését, vagy a színpadi megjelenését, külsőségeit átvettétek?

Huzella Péter:

Külföldi példa, ami annyira hatott ránk, szerintem nem volt, illetve egységesen, az egész zenekarra vonatkozóan biztosan nem. Én szerettem például a kelta zenét, a Villon-lemez megjelenése előtt sokat hallgattam Alan Stivell⁷³, neki főleg hárfával és citerával hangszerelt számai vannak. Aztán meg, nem alkalmaztam tudatosan, de biztos vagyok benne, hogy hatott rám David Bowie⁷⁴ meg James Taylor⁷⁵. És persze a The Beatles. De nem tudnék egyértelműen befolyásoló előadókat mondani. A latinok, ahogy akkoriban sok más akusztikus együttesre, természetesen ránk is nagy hatással voltak, így például az Inti-Illimani⁷⁶ és a Quilapayún⁷⁷. Velük Berlinben találkoztunk, a Rote Liederer⁷⁸. Az egy nagyon jó kis

⁷² Mandel Róbert (1957) zeneművész, hangszerkészítő és hangszer-történész. Találmánya az electrotary nevű hangszer, a tekerőlant elektrofon változata.

⁷³ Alan Stivell (1944) kelta zenész, énekes, hárfás.

⁷⁴ David Bowie (1947–2016) hatszoros Grammy-díjas angol zenész, színész, zenei producer és zeneszerző.

⁷⁵ James Vernon Taylor (1948) gitáros, dalszerző-énekes.

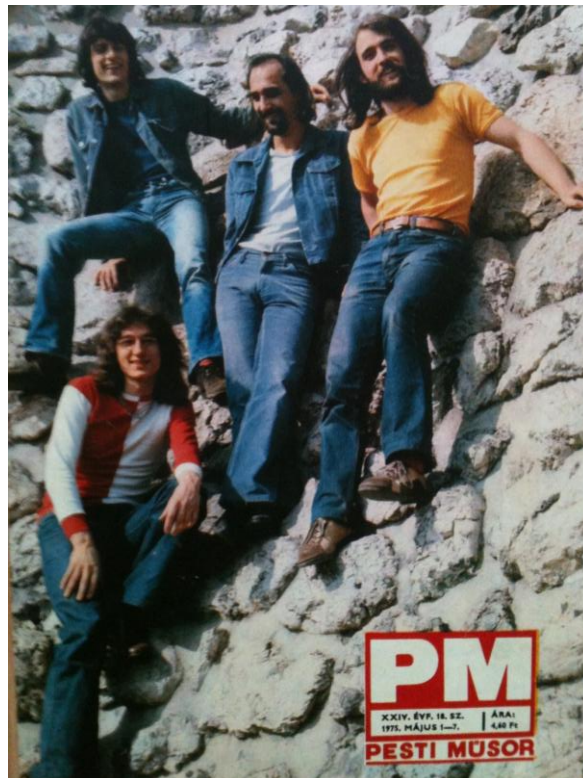
⁷⁶ Inti-Illimani (1967) chilei népzenei együttes.

⁷⁷ Quilapayún (1965) chilei népzenei együttes. Alapítótagja, Victor Jara 1973-ban a Pinochet-puccs áldozatává vált.

⁷⁸ Berlini Politikai Dalfesztivál, i.m., 10.

fesztivál volt, mindenki megfordult ott, és nem volt semmiféle politikai cenzúra. Nagy gázsit adtak, amiből bőven tudtunk enni-inni, csomó mindenkivel összefutottunk, és lemezfelvételt is csináltak velünk. Magyarul énekeltünk, a fontosabb verseket meg elmondta előttünk németül Bernhard Steinberger barátunk. Így például József Attilától a *Levegőt*, ami azért Kelet-Berlinben nagyot ütött.

Azt viszont meg kell hagyni, hogy ha nem is külföldi mintára, de a ruhatárunkat mindig nagyon megválogattuk. Fontos volt, hogy mindig legyen benne valami extra, de nem túlzottan, mivel nem akartunk a rockerekkel versenyezni. A fellépőruháinkat színházakban tervezték nekünk, az akkori legjobb jelmeztervezők. Volt combközépig érő ingruhaszerűség, na, az egy kicsit olyan volt, mint a Quilapayúnál. De fontos volt, hogy a színpadiasság mellett elegánsak is legyünk, hiszen mi nagykövetségekre, színháztermekbe, nagyobb kultúrházakba is sokat jártunk. Viszont utóbbiak és a Vízivárosi Pinceklub mellett játszottunk olyan kollégiumi klubokban is, mint például az R-Klub⁷⁹ vagy a Schönherz klubja⁸⁰. Ott engem mindig zavart, hogy amellet, hogy alacsony a plafon, és ezért állandóan süti a fejemet a neonlámpa, strandpapucsban és melegítőben jöttek le a kollégisták.

⁷⁹ A Budapesti Műszaki Egyetem R-épületének diákklubja (1964–2008) a XI. ker., Müegyetem rkp. 3-ban működött.

⁸⁰ A BME Schönherz Zoltánról elnevezett kollégiumi klubja a XI. ker., Irinyi József u. 42-ben működik.

Szabó Kata:

Milyen volt a viszonyotok azokkal a kortárs költőkkel, akiknek a verseit megzenésítették? Gyakran találkoztatok Weöres Sándorral vagy Tamkó Sirató Károllyal⁸¹? Számodra kiderült valami a költészethez és a zenéhez való hozzáállásukról?

Huzella Péter:

Azt le kell szögezni, hogy mi nem forma alapján választottunk verset, hanem inkább tartalmi vagy filozófiai alapon. A versek válogatásában sokat segített Kőváry Kata⁸² is, aki színházi rendezőként és rendkívüli irodalmi műveltséggel ajánlott nekünk költőket és verseket is. Nem a versforma, hanem inkább a személyes affinitásunk számított, az, hogy melyikünknek, ki volt az aktuális kedvence.

Amikor elkezdtük a zenélést, Weöres Sanyi bácsinak és Tamkó Siratónak is vittünk megmutatni dalokat. Emlékszem, Károly bácsinak az volt a szokása, hogy, ha megvolt egy verssel, kiült a gangra, felolvasta a házbéli gyerekeknek, és közben figyelte a reakciójukat. Ha nem tetszett nekik, akkor visszament és újraírta. Így tesztelgette a műveit. Egyébként, amikor a Kaláka hozzányúlt a verseihez, akkor még nem akartunk gyerekeknek játszani. A saját korosztályunkat céloztuk meg, és szerintem egyértelmű az is, hogy ezek a versek sokkal mélyebb rétegűek, mint egy sima gyerekvers. A *Tengerecki Pál* is „felnőtt” versnek készült, Tamkó saját élettörténete, ő az, aki utazik szanaszét a világban, és alig várja, hogy egyszer végre megérkezzen. Viszont ezek megzenésítések nagyon jól oldották egy koncerten a veretesebb költeményeket, a felnőttek is fetrengtek a röhögéstől, például a *Bőrönd Ödön*⁸³, talán azért is, mert akkor még nem volt szokásban ez a stílus.

Weöres Sanyi bácsi pedig, volt, hogy átírta a saját versét, úgy, hogy jobban passzoljon a dallamhoz, például az *Első szimfóniában*⁸⁴.

Szabó Kata:

1980-tól minden évben megrendeztük a Kaláka-fesztivált Diósgyőrben. Honnan jött az ötlete? Kik segítettek a szervezésben?

⁸¹ Tamkó Sirató Károly (1905–1980) József Attila-díjas költő, művészetfilozófus, műfordító.

⁸² Kőváry Katalin (1942), Jászai Mari-díjas rendező, forgatókönyvíró, tanár, dramaturg, Gryllus Dániel feleségeként közreműködött a Kaláka munkásságában.

⁸³ Uő. *Bőrönd Ödön* c. versének a megzenésítése a Kaláka *Pelikán* (Hungaroton, 1985.) c. albumán szerepel.

⁸⁴ A költő 1932 és 1935 között írt versciklusa, darabjai: *Jubilus, Himnusz a Naphoz, Valse triste, Haláltánc*.

Huzella Péter:

A diósgyőri fesztiválok sorozata úgy indult, hogy a miskolci kulturális önkormányzat rendelt egy zenés darabot a diósgyőri vár színpadára. Mi meg úgy döntöttünk, hogy megcsináljuk *A helység kalapácsát*⁸⁵. Kaptunk rá félévet. Persze, hogy megírjuk, gondoltam akkor. Aztán eltelt negyedév. Még bele se fogtunk. „Most mi lesz, gyerekek, van valakinek valamilyen ötlete?” – Nem volt. Ezért eldöntöttük, hogy csinálunk inkább egy folkfesztivált. Nálunk azelőtt nem volt ilyen. Rockfesztiválok már voltak, de folkfesztiválok még nem, pedig már láttuk, hogy egyre népszerűbbek Európában, főleg Nyugat-Németországban, Hollandiában, Belgiumban, Franciaországban, és úgy gondoltuk, tudjuk, hogy milyennek kell lenniük ezeknek a rendezvényeknek. Kaptunk Miskolcra segítséget, de a fellépőket mi szerveztük be, mivel már voltak kapcsolataink a különböző fesztiválokról. Emlékszem, még Ausztráliából is voltak vendégeink.

Hamar kiderült, hogy ez egy hihetetlen nagy merítésű műfaj, annyiféle emberrel és zenével, hogy azt elmondani nem lehet. A nyolcvanas évekre már olyannyira elterjedt, hogy ki is nyílt, és sokféle ága megjelent. Volt olyan, amikor rockosították a folkot, volt, amikor az autentikusságon volt a hangsúly, és volt olyan is, hogy többféle népzenet keverték össze. Ma világzenének hívjuk, ha valakik népzenet dolgoznak fel, vagy saját zenét játszanak, ősi, reneszánsz vagy népi hangszereken. De tudományosan feldolgozni ezeket az irányzatokat nagyon nehéz, és szerintem nem is kell.

Az első fesztiválon az is különleges volt, hogy fellépett Bródy és Szörényi is szólóban, a különválásuk után nem sokkal. Levi az első megbeszélésen azt mondta nekünk, hogy ő nem akar egyedül játszani, mivel nincsen hozzászokva, kísérik mi a Kalákával. Az *Utazás*⁸⁶ lemezzel játszott számokat, előtte összepróbáltunk, meg a lemezt is jól ismertük. Nekem pedig óriási reveláció volt, hogy egyik példaképemet kísérhettem.

⁸⁵ Petőfi Sándor: *A helység kalapácsa* (1844), elbeszélő költemény, komikus eposz.

⁸⁶ Szörényi Levente: *Utazás* (1983, Hungaroton-Pepita). A felvételeket a már alakulóban lévő Fonográf együttes, valamint az Illés-együttes tagjai (kivéve: Illés Lajos) készítették.

Szabó Kata:

Rengeteget turnéztatok külföldön is. Számodra melyik ország, utazás, fellépés volt a legemlékezetesebb?

Huzella Péter:

Számomra két nagy reveláció volt, az egyik, amikor az NSZK-ban a koncertünk végéhez közeledtünk, és elkezdett dörögni, hogy: „Zugabe, Zugabe”, én meg irigy voltam és dühös, hogy vajon melyik lehet az a Zugabe nevű zenekar, miért akarnak minket leküldeni a színpadról, de aztán kiderült, hogy ez csak a „ráadást” jelenti. Én ezt a szót nem ismertem, talán csak a szinonimáját.

Másik, amikor Lorient⁸⁷-ben őrjöngött a közönség a *Pelikánon*, pedig valami a The Corrs⁸⁸hoz hasonló, elképesztő sztáregyüttes után játszottunk: két gyönyörű nő hegedűvel és fuvolával, és egy rockzenekar. De a legemlékezetesebb turné talán mégis az erdélyi volt, az első turnénk, 1981-ben. Huszonnégy teltházás koncert, az emberek felállva tapsoltak a Magyar Operában Kolozsváron, a színházban Nagyváradon, és szerte Székelyföldön. De mi az első pillanattól tudtuk, hogy ez nem csak a zenénknek szól, hanem a különleges politikai helyzetből is adódik.

Szabó Kata:

A nyolcvanas-kilencvenes években több olyan vidéki együttes alakult, akik az énekelt versek műfajában alkottak. Gyakran koncerteztetek együtt különböző városokban, a hozzátok közelebb állókat a diósgyőri fesztiválra is meghívtátok. Aktív kapcsolat volt köztetek? A nem budapesti zenekarok közül kiket tartasz meghatározóknak?

Huzella Péter:

Nem volt könnyű megismerni az ő dalaikat, mivel felvételeket alig hallottunk tőlük. A Kalákának óriási szerencséje volt, hogy az MHV-ből több lemezt is ki tudott préselni. Akkoriban borzasztó nehéz volt lemezt csinálni, ilyen jó helyzetben nem volt egy zenekar sem, ezért szerintem jogosan haragudhattak is ránk. Ráadásul mi megéltünk a zenélésből, nem kellett dolgoznunk mellette.

⁸⁷ A franciaországi Bretagne-félsziget egyik városa.

⁸⁸ The Corrs (1990) pop-rock stílusú, zenéjükben ír és kelta motívumokat is használó együttes.

Azt hiszem, a Szélkiáltó⁸⁹ volt az, amelyik a legnagyobb karriert csinálta. De több közös koncertünk volt a soproni Katedra⁹⁰ együttesel, a kőszegi Ciróka együttesel⁹¹ és a nagykanizsai Igricekkel⁹² is. Őket a saját koncertjeiken hallottuk először, sokszor láttuk klubokban a plakátjaikat, és a kapcsolatok úgy is szövődtek, hogy egyes helyeken mesélték: „vidéken van ez és ez a zenekar, aki hasonló zenét csinál, mint ti”. De arra is volt példa, hogy, ha más városban folkfesztivált akartak rendezni, akkor rögtön a Kalákát kérték, hogy segítsünk a szervezésben, mivel mi sokakat ismertünk Diósgyőrről. Ilyenkor Dani elsorolta, hogy kikkel lehetne felvenni a kapcsolatot.

NYÁRBÚCSÚZTATÓ
I. SOPRONI KALÁKA
KALÁKA FOLKFESTIVÁL
'93. augusztus 28. Fő tér

PROGRAM

10.00: Louis Armstrong Dixieland Band
10.40: Garabonciás együttes
11.10: Lopótok színház
11.45: Gyryllus Vilmos
12.15: Gajdos zenekar

14.30: Katedra együttes
15.00: Vajdaszentiványi zenekar (Románia)
15.30: László András
16.20: Terentyi János és zenekara (Románia)
16.50: Vajdaszer együttes
17.35: Bruce Lewis (USA)
18.10: Gyimes együttes (Szlovákia)
19.00: Kaláka együttes, valamint alapító tagjai Gyryllus Vilmos és Mészáros János
Közreműködők: Ferencz Éva
20.10: Anko-Drom
21.00: Jim-Lam d. színház
21.50: Kito együttes
22.10: Balkáni tancsház - Martenica együttes

Kirakodóvásár, hanglezem- és kazettaárusítás

MULTIMEDIA RF PRODUKCIÓ - MTI NYOMDA

⁸⁹ Szélkiáltó együttes (Pécs, 1974). Alapító tagok: Takaró Mihály, Néma Frigyes, Lajdi Tamás, Németh Ernő és Horváth József. Jelenlegi tagjai: Lakner Tamás, Rozs Tamás, Keresztény Béla, Fenyvesi Béla.

⁹⁰ Katedra együttes (Sopron, 1984). Alapító tagok: Szabó Miklós, Tauber Ferenc, Takács Eszter, Szabó Csilla. Az 1987-es pécsi Énekelt Verseks Fesztiválján és az 1990-es diósgyőri Kaláka Nemzetközi Folkfesztiválon második díjat nyertek.

⁹¹ Ciróka együttes (Kőszeg, 1982). Alapító tagok: Gelencsér Ildikó, Major Gábor, Szajkó István, Török Miklós. Az 1992-es Székesfehérvári Dalostalálkozón a döntőbe jutottak, 1993-ban a Kaláka Nemzetközi Folkfesztiválon különdíjat nyertek.

⁹² Igricek együttes (Nagykanizsa, 1986). Alapító tagok: Kaszás Ottó, Farkas Tibor, Horváth Gábor és Marosi Attila. 1997-ben a Kaláka Nemzetközi Folkfesztiválon fődíjat nyertek.

GARABONCIÁS együttes

Kovács Zoltán gitár, bőgő, ének
 Szabó Rita hegedű, furulyák, mandolin, gitár, ének
 Németh Edina furulyák, fuvola, ritmushangszerek, ének
 Boross Tamás bőgő, gitár, tamburica, ének

A zenekar 1990-ben alakult azzal a céllal, hogy az irodalmat, annak értékeit egy könnyedebb, befogadhatóbb, játékosabb formában juttassa el a gyermekhez, felnőthöz egyaránt.

Versiket zenésítünk meg, elsősorban óvodásoknak, kisiskolásoknak játszunk irodalmi esteken, Jeles Nap-i rendezvényeken, kiállítás megnyitásokon szerepelünk, de fontosak számunkra a népzenei feldolgozásaink is.

Magyar népzénet játszunk, de nálunk – az elengedhetetlen hegedű és bőgő mellett – helyet kap az eredetileg olasz mandolin, a balkáni tamburica és a gitár. E hangszerek s a többszámúság bevonása a magyar népzenebe különleges, egy kicsit balkáni ízt kölcsönöz dalainknak.

Irodalmi műsoraink gerincét főként Keszeli Ferenc, Kiss Benedek, Weöres Sándor, Gazdag Erzsébet, Nagy László, József Attila, Eörsi István, Kiss Dénes, Arany János és Faludy György verseinek megzenésített változatai adják.

Eredményeink: 1992 Székesfehérvári Dalostalálkozó a döntőbe jutás, rádiófelvétel; OSZK Működési Engedély.

1993 Kalácska Nemzetközi Folkfesztiválon Kalácska Különdíj.

Kapcsolatfelvétel: Városi Művelődési Központ
 Boross Tamás

9300 Csoma, Szt. István tér 36. Tel: 310.

6

KATEDRA együttes

Az együttes 10 éve alakult a soproni Széchenyi István Gimnázium tanár-diák zenekaraként. A diákok „kiöregedésével” szükség szerűen járó személycseréket két éve állandó felállás váltotta fel. Az együttes tagjai ma tanárok és tanárjelöltek:

Kiss Zsuzsanna
 Jakabffy Balázs
 Szabó Miklós
 Tauber Ferenc
 Tóth András

Igényes dallamokkal és hangszereléssel dolgozzák fel a magyar és világirodalom jó néhány versét.

Az 1987-es pécsi Énekelt Versek Fesztiválján és az 1990-es diósgyőri Kalácska Nemzetközi Folkfesztiválon második díjat nyertek.

7

A FESZTIVÁL PROGRAMJA

Június 3., péntek	Jurisics tér
10.45	Ciróka gyermekműsor
14.00	Vándor vokál
15.30	Garabonciás

Június 3., péntek	Jurisich-vár
18.00	Ciróka Sírúco Kalácska Kirkbride-Bárá Blues

Június 4., szombat	Jurisics tér
10.00	Vasvári tarisznyások
11.00	Blues aus Regensburg
14.00	Katedra
15.30	MO

Június 4., szombat	Jurisich-vár
18.00	Sebő Ferenc Chambergrass Vándor vokál + Tatros Beltinska banda Muzsikás + Sebestyén Márta

Mindkét napon:

Népművészeti és kirakódóvásár a Jurisics téren.

Népi kismesterseggek bemutatói a Jurisich-vár külső udvarán.
 (fazekasság, fafaragás, hangszerkészítés, kópíckötés, hímzés, népi gyermekjáték-készítés stb.)

Belépőjegyek a helyszínen kaphatók.

Felnőtteknek 600 Ft/2 nap, 350 Ft/nap.
 Nyugdíjasoknak, katonáknak és diákoknak 400 Ft/2 nap, 250 Ft/nap.
 Mozgássérülteknek a belépés díjtalan!

3

Forrás: Szabó Miklós (Katedra együttes) archívuma

Szabó Kata:

Volt olyan, hogy kölcsönadtatok egymásnak számokat?

Huzella Péter:

Erre annyira nem láttam példát, mindenki a saját számait szerette játszani. Stílusban, zenei megoldásokban biztos, hogy hatottunk egymásra, de egyébként kölcsönvett zenék annyira nem voltak, maximum zenei megoldások.

Szabó Kata:

Van kedvenc Kaláka-lemezed?

Huzella Péter:

A fekete embert például nagyon szeretem. Hihetetlenül ihlető időszakban voltam, amikor készült, úgy éreztem, hogy harminc körül pont ugyanazokkal a problémákkal küszködök, mint Jeszenyin vagy Villon⁹³. Örökös viaskodás, kétkedés és szenvedély. Akár egy szappanopera címe is lehetne. Egyébként Jeszenyint főleg egy film miatt kedveltem meg, akkoriban vetítették az *Isadorát*⁹⁴, amiben egy nagyon szép, markáns fiú játszotta az önmagával viaskodó költőt. Akkoriban jelent meg egy Jeszenyin-antológia is, a legnagyobb szerűbb költők fordításaival.

Visszatérve a lemezekhez, a nyolcvanas évek vége felé jelent meg a Villon-lemezünk, amit szintén nagyon szerettem. Akkoriban Faludy György⁹⁵ még be volt tiltva, viszont nagyon sokan – nemcsak az értelmiségiek – titokban olvasták, terjesztették az írásait. Még a polbeates barátaimtól is hallottam Faludy-átköltésű Villon-okat, például a *Rablóballada a vörös Coquillardról*. Viszont Faludyt ezen a lemezen még nem lehetett játszani, csak az általában ismert műfordításokat. Mácsai Palival⁹⁸ csináltunk sokkal később egy Villon-estet, amibe már őt is belekevertük.

[Kaláka: A fekete ember](#)

⁹³ Francois Villon (sz.: François de Montcorbier, 1431 vagy 1432–eltűnt 1463-ban) a középkor végének és a reneszánsz virágkorának egyik legismertebb költője.

⁹⁴ Isadora Duncan amerikai táncosnőről, Jeszenyin harmadik feleségéről szóló angol film dráma (1968, r.: Karel Reis), amely Duncan önéletrajzi regénye alapján készült.

⁹⁵ Faludy György (sz.: Leimdörfer György Bernát József, 1910–2006) Kossuth-díjas költő, író, műfordító.

⁹⁸ Mácsai Pál (1961) Kossuth- és Jászai Mari-díjas színész, rendező.

Szabó Kata:

Van kedvenc Kaláka-dalod?

Huzella Péter:

Például Dabasi Péter Ady-megzenésítése, a *Ne lássatok meg*. Az egy gyönyörű, vokális szám. Amikor Dabasi már nem játszott a Kalákában, én énekelhettem a felső szólámát, amiben a dallam volt. Sajnos nem szerepel egy lemezen sem, de valaki nemrég feltöltötte a YouTube-ra⁹⁹. Aztán nagyon szerettem még Vilinek a *Zách Klára*¹⁰⁰ számát, ezt rengeteget lehetett hallani tavaly, az Arany-émlékévben is. Nekem gyakran beugrik ez a zene csak úgy, hétköznapokon. Vili nagyon eltalálta az arányokat. Radványitól sok dallam az eszembe jut, ő extra, egészen különleges dolgokat írt. A vajdasági költők gyermekverseitől kezdve az Örkeny-egypercesekig¹⁰¹, nagyon sok mindent megzenésített, és általában olyan fülbemászó dallamokkal, hogy nem mennek ki a fejből. Többek között, ezért történhetett az, hogy amikor megírtam magamnak József Attilától az *Ódát*¹⁰², egyszer csak rettegve ébredtem fel, hogy: „Úristen, ez nem az egyik Radványi-szám bőgőtémája?” Ahogy van egy sztori arról is, hogy Paul McCartney¹⁰³, miután kész volt benne a *Yesterday* dallama, azt gondolta: „Biztos loptam valahonnan”. Erre körbekérdezte az összes ismerősét, és amikor hetekig, mindenki azt mondta, hogy soha nem hallotta még, csak akkor nyugodott meg. Így voltam én is, hogy: „csak nehogy ugyanaz legyen a basszusmenete”, de aztán, szerencsére kiderült, hogy nem ugyanaz.

Amikor elmúltam ötvenegy, elkezdtem dolgozni a *Hajnali részegségen*¹⁰⁴ – mivel eszembe jutott, hogy: „Úristen, lekéstem a *Hajnali részegségről*” – akkor is felhívtam Balázst, hogy megkérdezzem, hogy milyen tervei vannak, mire készül. Mivel korábban, a tévében úgy nyilatkozott, hogy ő azt szívesen megzenésítené. Ezért mondtam azt neki, hogy: „Ha te azt megcsináltad, akkor én nem fogom, mert akkor az megvan”. Balázs meg erre: „Nincs meg, nyugi, megcsinálhatod, csak egy ötletem volt az elejére.” Szóval, akkor is kicsit féltem attól, hogy már fejében van az egész dal.

⁹⁹ Ady Endre (1877–1919) *Ne lássatok meg* c. verse a [Kaláka előadásában](#).

¹⁰⁰ Arany János (1817–1882) *Zách Klára* c. versének a megzenésítése a Kaláka *Arany János* (Hangzó Helikon, 2007.) c. lemezén szerepel.

¹⁰¹ Örkeny István (1912–1979) Kossuth-díjas író *Egyperces novellák* c. kötete 1968-ban jelent meg.

¹⁰² József Attila (1905–1937) *Óda* c. verse.

¹⁰³ Paul McCartney (1942) zenész, zeneszerző és producer; a Beatles egykori tagja.

¹⁰⁴ Kosztolányi Dezső (1885–1936) *Hajnali részegség* c. versének a megzenésítése.

Szabó Kata:

Az énekelt versek irányzatának másik legismertebb képviselője a Sebő együttes. Volt együttműködés a két zenekar között? Milyen hasonlóságokat, különbségeket látsz a zenétekben?

Huzella Péter:

Nem tudom, miért, de nem volt nagy együttműködés köztünk. Ennek zenei okai is lehettek, tőlünk kicsit távont állt az a koncepciózus hagyományörzés, ami szerintem Sebőéket jellemezte. Feriéknél mindig erősebb volt a népzenei tartalom, olyan verseket választottak, amiket népzeneire jól lehetett énekelni, vagy eleve hasonlítottak a népdalokhoz. A Kalákánál nem volt ilyen kitétel, mi zene és szöveg szempontjából is szélesebb palettával dolgoztunk. Mi is játszottunk latin népzene, szerettük például a dél-amerikai, pánsípos és charangós¹⁰⁵ zenét, de játszottunk indiai hatásokkal, sanzonszerűeket, jazzharmóniákkal vagy magyar népzenei mintával is. Sebőéknél például nem lehetett volna megcsinálni azt, hogy az adott kultúrkörhöz nem szervesen illeszkedő hangszereket teszünk egy darabba. Nálunk pedig rengeteg példa volt erre, csörgőztünk, cintányéroztunk, mindent megcsináltunk, csak azért, hogy érdekessé, szórakoztatóvá tegyünk egy dalt. Vagyis stílusban sokrétűek voltunk, plusz nagyon sok játékos elemet vittünk a zenénkbe. Az autentikusak ezt nem szerették, ők sokkal szigorúbbak voltak zenei stílusban. Feri pedig ragaszkodott az autentikus hangszereléshez, néha még a hangszerek hangját is utánozta verséneklés közben, ami nekünk kezdetben kicsit furcsának tűnt. Ők a koncertjeiket is máshogy építették fel, egyik felében népzene szólt, a másikon énekelt versek.

Egyébként felületesen már kezdettől fogva ismerték egymást az alapítótagok. Sebő és Halmos ugyanúgy a Műegyetem Szimfonikus zenekarában játszott, mint a Gryllus-testvérek. Halmos volt a primás, Feri brácsázott, miközben Dani klarinétozott, Vili meg csellózott. Később viszont nagyon összebarátkoztunk, hatalmas szimpátiával fordultunk egymás felé. Persze az is közrejátszott ebben, hogy rájöttünk, egy szekéren ülünk. Amúgy is úgy gondolom, hogy az ellenszenv oka mindig az idegenség, ha valakit megismersz, már nem tudod nem szeretni.

¹⁰⁵ Dél-amerikai, öthúrpáros, pengetős hangszer.

Szabó Kata:

Hogyan kezdődött a kiválásod a Kalákából?

Huzella Péter:

Amikor már nem egy, hanem négy autóval utaztunk a koncertekre. Sok embert kellett vinni magunkkal, volt, aki a lemezeket árulta, volt, aki nem Pestről jött, millió apróság közrejátszott ebben. Ez a külön kocsikázás még évekig tartott. Aztán koncerteken első három-négy szám ráment arra, hogy össze kellett hangolódnunk. Míg amikor egy kocsival megy a csapat, addigra az utazás végére összeállnak, mivel már eleget beszélgettek, szunyókáltak, veszekedtek, kibékültek. Vitatkoztunk a fociról, a politikáról, nagyon jó emlékeim fűződnek ezekhez az utazásokhoz. Persze nem csak ez a megváltozott hangulat volt az oka a különválásnak. Negyven fölött, még mindig úgy éreztem, hogy nem valósult meg valami, amit pedig szerettem volna. A „kalákaságban” az a dolog nem tudott kijönni belőlem, ami aztán később kijött, nagyon is jól.

Amikor szólóprodukciókba kezdtem, az elején hiányzott az is, hogy nincs visszajelzés, anélkül pedig nem könnyű fejlődni. A Kalákával azelőtt sokszor felvettük a koncerteket, majd hazafelé a kocsiban meghallgattuk a felvételt, és megbeszéltük a hibákat. Ilyen egyedül nem volt. De igyekeztem nagyon koncentráltan csinálni a dolgaim.

Gyerekműsorral sokáig nem akartam fellépni, mondtam, hogy azt csak a Kalákával.

Mégis úgy történt, hogy amikor Zalán Tibor¹⁰⁶-megzenésítéseket akartam énekelni az Arany János Színházban¹⁰⁷, egyszer csak azt mondták, hogy: ne azt csináljam, inkább gyerekműsort kérnének. Végül is igent mondtam rá, mert nagy lehetőségnek láttam, hogy ott játszhatok. És ez a színházi premier aztán annyira jól sikerült, hogy rögtön utána hívtak több helyre is, hogy adjam elő ugyanazt a műsort.

Először Nagykanizsára mentem vele. Beültem az autóba, és nagyon féltem. Olyan hazátlannak éreztem magam, mint amikor a kisgyerek elveszik a piacon. Ugyanolyan elveszettség, talajvesztés érzésem volt, mint utoljára talán óvodás koromban. Nem is tudtam, hogy ilyen érzésekkel jár ez a kilépés, hogy tényleg beleszakad egy részed. Aztán valahogy túl lettem ezeken a kezdeti félelmeken.

¹⁰⁶ Zalán Tibor (sz.: Lipák Tibor, 1954) József Attila-díjas költő, író, dramaturg, pedagógus, egyetemi tanár.

¹⁰⁷ Ma: Újszínház (Budapest, VI. ker., Paulay Ede u. 35.)

Szabó Kata:

Gondolkodtál új együttesen?

Huzella Péter:

Persze. Volt olyan például, hogy amikor Vili már nem volt benne a Kalákában, elkezdtünk vele próbálni, mivel azt hittem, olyanok leszünk, mint Simon és Garfunkel.¹⁰⁸ De mint egyéniségek, valahogy nem passzoltunk össze a színpadon. Ezt nem tudhattuk előre, nem lehet előre megmondani.

Aztán leginkább nagy kedvencem, James Taylor mintájára szerettem volna egy zenekart, menő jazzdobossal és jazz-zongoristával. Azért is játszottam például Rátonyi Robival¹⁰⁹, mert ő jazz-zenész mivolta miatt a harmóniákat is mindig kicsit megbolondítja.

Hozzá tartozik ehhez az is, hogy valójában negyvenévesen nagyon nehezen találsz ki magadnak egy új stílust. Önálló produkciót akartam, azt, hogy valaki írjon nekem olyan dalszövegeket, amik csak az enyéme. Olyan együttműködést szerettem volna, mint amilyen Bereményi Gézáé¹¹⁰ és Cseh Tamásé¹¹¹ lehetett. Persze ők egyetemista koruk óta ismerték egymást, mindenhova együtt jártak, együtt is laktak. Végül is, a legjobb az lett, amikor szólóban kezdtem el játszani. Magam lehettem a színpadon, magamat pedig elég jól kontrollálom, így nincsenek disszonanciák a fellépéskor.

[Cseh Tamás-paródia](#)

Szabó Kata:

Zalán Tiborral való megismerkedésetek hosszú időn át rengeteg új dalt hozott, eddig elkészült szólólemezeiden¹¹² is főképp az ő szövegei szerepelnek. Mivel indult a közös munkátok?

Huzella Péter:

Zalánt mint ifjú költőt ismertem meg, én lehettem úgy negyven, ő harmincöt, addigra már betört az irodalomba. A Radnóti Irodalmi Színpadon¹¹³ volt több fellépése, azt hiszem,

¹⁰⁸ Simon and Garfunkel (1957) amerikai gitáros-énekes duó Paul Simon és Art Garfunkel alapításával.

¹⁰⁹ Ifj. Rátonyi Róbert (1953) zongoraművész, hangszerelő, zeneszerző.

¹¹⁰ Bereményi Géza (1946) Kossuth-; József Attila- és Balázs Béla-díjas író, dalszöveg- és forgatókönyvíró, filmrendező

¹¹¹ Cseh Tamás (1943–2009) Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas magyar zeneszerző, énekes, színész, előadóművész, rajztanár

¹¹² *A konszolidáció nemzedéke* (2011), *Túloldalon* (1993), *Kövek* (1996).

ott hallottam őt először. A felesége, Csilla járt Kaláka-koncertekre a két kislányukkal, neki szóltam, hogy szeretném, ha Tibor írna nekem szövegeket. Csilla erre azt mondta: „Úgyis jön a karácsony meg a szilveszter, hívjatok meg minket vacsorára”. Addigra már megírtam Rigó Bélától a *Tündériskolát*¹¹⁴, büszkén mutattam meg Tibornak a vacsora után. Sose felejttem el azokat a pofákat, amiket vágott. Aztán azt mondta, hogy: „Nem is ismerlek, gyere fel hozzánk esténként, hogy megismerkedjünk.”. Egy hétig beszélgettünk, és egy hét után azt vettem észre, hogy egy vastag jegyzetömböt teleírt velem. Komolyan vett, komolyan vette. Mondta: „Sztorik kellenek.” Erre én: „Sztori van bőven”. Aztán: „Egyébként, dallamok is kellenének, arra jobban írok szöveget. Mondom: „Tele vagyok kazettákkal, dallamötletekkel”. Kapott öt vagy hat zenét, és megígérte, hogy egy hónap múlva jelentkezik. Letelt az egy hónap, én már lerágtam a körmeimet, és erre jelentkezett is, hogy van három nóta: a *Történelem*, a *Maradjunk délig az ágyban* és a *Túloldalon*.¹¹⁵

Van egy olyan gondolatom, hogy a világ összes jó dolga – vagyis a szerelmek, barátságok, gyermekeink, örömök, naplementék – mind ott vannak egy folyó túlsó partján. Csak minden dologért meg kell küzdeni, át kell menni ezen a folyón, és nekünk kell áthozni azokat munkával, verejtéssel, fáradtsággal, de akkor itt lesznek. Ha vesszük a melót, hogy onnan áthozzuk, akkor a mienk lesz. Erről szól például a *Túloldalon*.

Zalán továbbírta az én suta szövegkezdeményeimet is, mindig csavart rajtuk egy kicsit, és bizonytalanná tette a mondanivalót. Futkosott a hideg a hátamon, amikor láttam a kész szövegeket. Ezekkel a dalokkal a Thália Színház Stúdiójában¹¹⁶ Rátonyi Robival minden héten voltak estjeink, fantasztikus siker volt. Robi zongorázott, és a hangszerelést is ő csinálta.

[Nincs harag \(Zalán, Kolibri Színház\)](#)

¹¹³ A budapesti Radnóti Miklós Színház elődje (VI. kerület, Nagymező u. 11.).

¹¹⁴ Rigó Béla (1942–2017) költő, író, irodalomtörténész, műfordító, szerkesztő, forgatókönyvíró. *Tündériskola* c. gyerekverskötete 1989-ben jelent meg. Huzella megzenésítésében: *Tündériskola: Rigó Béla mesemusical* (2008, 2011).

¹¹⁵ A *Túloldalon* (1993) c. lemez címadó dala.

¹¹⁶ Thália Színház, Budapest, VI. kerület, Nagymező u. 22-24.

Szabó Kata:

Hogyan született az *Ékezet* című, 1956-os tematikájú könyv és CD?

Huzella Péter:

Tibort – aki a Kolibri Színház¹¹⁷ dramaturgja volt – tíz éve felkérték, hogy az ottani stúdiósoknak írjon egy '56-os műsort. Ebben szerepeltek a Nagy Gáspár¹¹⁸-versek, amelyek '56-os fényképek alapján készültek. Majd mindössze két éve, a forradalom hatvanadik évfordulójára beadtam egy pályázatot a Nemzeti Emlékezet Bizottságához, így kerültek bele a Nagy Gáspár-dalok mellé olyan Ady-, Kányádi-¹¹⁹ és Pilinszky-¹²⁰ megzenésítéseim, amelyek tematikailag passzoltak. És így jelenhetett meg az *Ékezet*¹²¹ c. kötet, amellyel egyúttal édesapámnak is emléket állítok. A CD-vel együtt kiadott vers- és prózaválogatás utolsó darabja ezért is egy olyan orgonamű, amelyet ő játszik zongorán.

[Egy ország \(Zalán Tibor\)](#)

Szabó Kata:

A Neil Young Sétány zenekarral jelenleg is gyakran koncerteztek. Az együttműködések érdekességeihez tartozik szerintem, hogy rengeteg és sokféle szakmai tapasztalat után kezdtetek el közösen zenélni, ezért, úgy gondolom, hogy ez a felállás inkább hobbizenekar, örömmzenélés lehet nektek.

Huzella Péter:

A Neil Young Sétány¹²² megszületése egy ihletett pillanat eredménye. A családdal az Őrségben nyaraltunk, amikor véletlenül összefutottunk Hirtling Istvánnal¹²³ egy vendéglőben,

¹¹⁷ Kolibri Gyermekek- és Ifjúsági Színház, Budapest, VI. kerület, Jókai tér 10.

¹¹⁸ Nagy Gáspár (1949–2007), Kossuth- és József Attila-díjas költő, író, szerkesztő. Több költeményét, köztük *A Fiú naplójából* (1981) és az *Öröknyár: elmúltam 9 éves* (1983) c. verseket a rendszerváltás szellemi előjeleként tartják számon. Utóbbi szerzeménye Nagy Imre kivégzésére és jelöletlen sírjára utal. A cenzorok figyelmét ez elkerülte, így az *Új Forrás* 1984. októberi számában le is közzölték. A lapszámot bezúzátták, Nagy Gáspár pedig kénytelen volt lemondani írószövetségi tisztségéről.

¹¹⁹ Kányádi Sándor (1929) a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth-díjas költő.

¹²⁰ Pilinszky János (1921–1981) Kossuth- és József Attila-díjas költő, a *Nyugat* irodalmi folyóirat negyedik, ún. újjholdas nemzedékének tagja.

¹²¹ Huzella Péter: *Ékezet*. Zenei rendező és hangmérnök: Fazekas T. Dániel (Studio77, 2016.). A kötete kiadta: Kortárs Kiadó, Budapest, 2016.

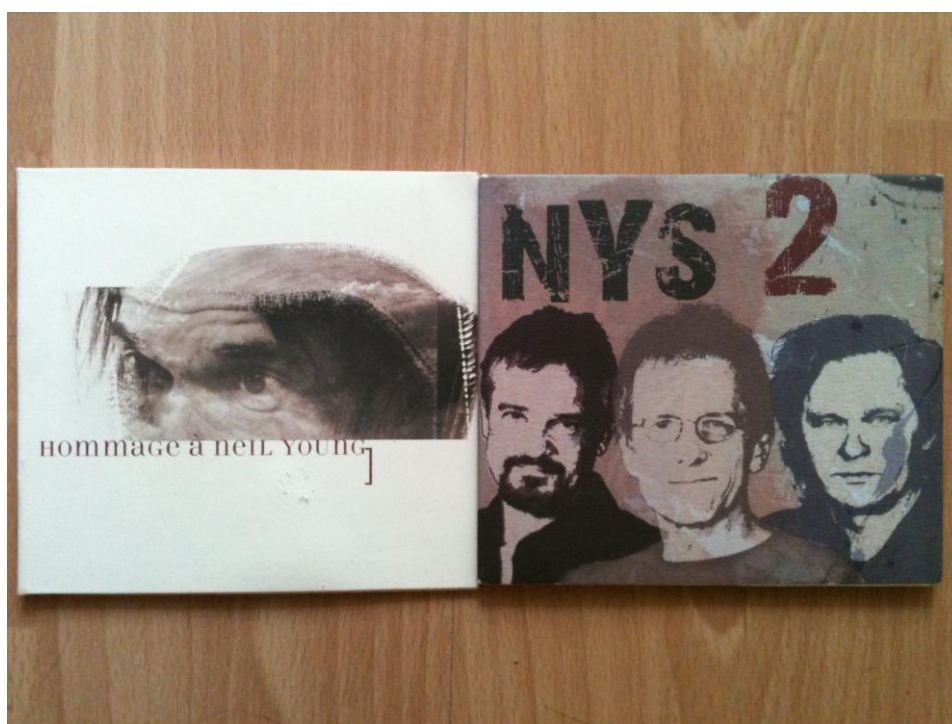
¹²² Neil Young Sétány (NYS), Budapest, 2004. Honlapja: <http://www.nys.hu/> Letöltve: 2018. 02. 08.

¹²³ Hirtling István (1958) Jászai Mari-díjas színész, érdemes művész.

ő bemutatott az Őrségben lakó Tóth Pistának¹²⁴, aki aztán egyik délután, amikor éppen a teraszon üldögéltem, felhívott, hogy Sülyi Péter¹²⁵ – szintén Őrség-mániás és régen az Omegának volt szövegírója – lefordított néhány Neil Young-szöveget magyarra, és ha átjönnek, akkor Rátóti Zolival¹²⁶ hármasban ezeket összepróbálhatnánk, és este mindjárt el is játszhatnánk ott valamilyen fesztiválon. Átmentem hozzájuk, szépen összepróbáltunk három vagy négy dalt, és este fel is léptünk. Óriási sikerünk lett, egymásra néztünk, és azt mondtuk, hogy akkor ezt most folytatni kéne.

Őrségiek lettünk, felléptünk az őrségi fesztiválokon, meg máshol is az országban, például Rákóczi falván, Szolnokon, Gyulán, Kaposváron, és csomó más helyen is játszottunk.

Bár az együttes neve szerintem nem ütős, mivel Neil Young neve messze nem olyan ismert Magyarországon, mint a nála szerintem kevésbé jelentős Bob Dylané¹²⁷. Akit pedig könnyebben elfogadtak a hatvanas-hetvenes években, mivel a magyar kultúrpolitikusoknak valamiért jobban tetszett. Neil Youngban azt is tisztetem, hogy önmaga tudott maradni évtizedeken keresztül, őt nem érdeklik a divatok, és azóta is képes arra, hogy fiatalok és öregek egyaránt fűjjék a dalait.

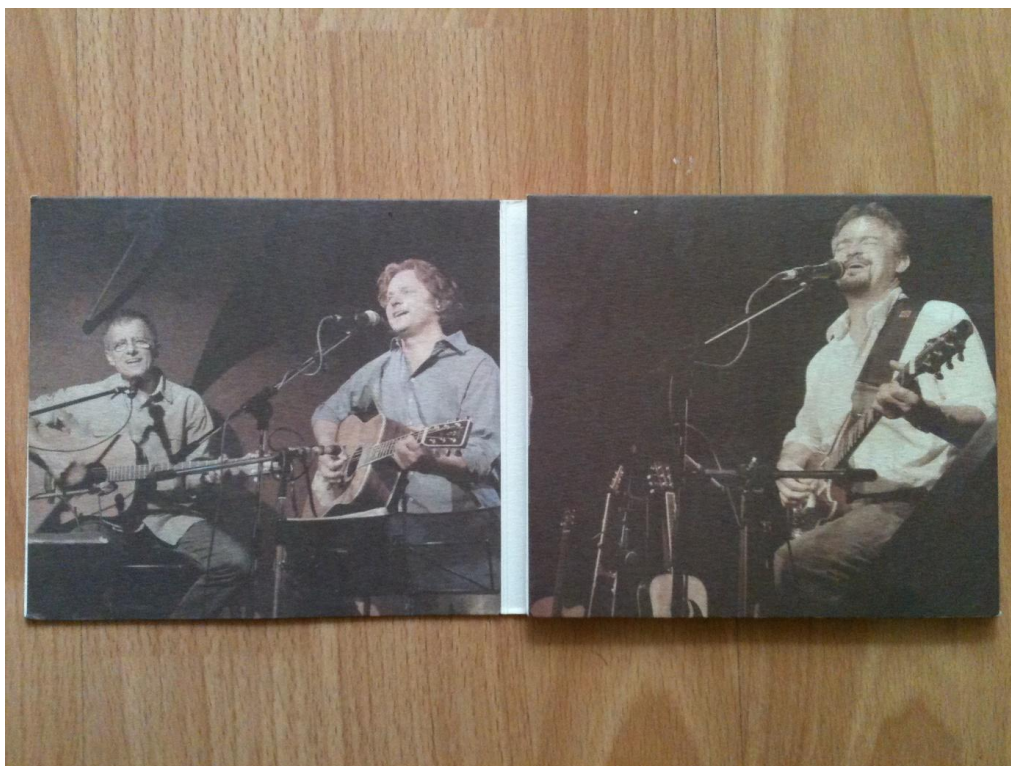
¹²⁴ Tóth István (1960) színész, zenész. 1998-ban megalapította a Hétrét együttest, amely a hazai világzenei együttesek élvonalába került. 2005-től a Neil Young Sétány (NYS) tagja. 2007 óta tagja a Magyar Zeneszerzők Egyesületének.

¹²⁵ Sülyi Péter (1950) dalszövegíró, dramaturg, rendező.

¹²⁶ Rátóti Zoltán (1960) Jászai Mari-díjas színész, érdemes művész.

¹²⁷ Bob Dylan (sz.: Robert Allen Zimmerman; 1941) amerikai gitáros-énekes, dalszerző, zenész, költő.

Egyébként vannak itthon is követői, léteznek róla elnevezett rajongói klubok, és olyan együttesek is, akik az eredeti angol szöveggel játsszák a dalait. De az ritkaságnak számít, hogy mi magyarul játsszuk, ráadásul „átfordításokban”. Az *Ohio* átiratában például „ötvenhat” is, és a „prágai tavasz” is szerepel, mert Sülyi az ohiói tüntetések és a Nemzeti Gárda vérengzésének analógiájára a közép-európai történelmet írta bele a dalba, hogy mindenki értse. Sülyi szövegei egyébként olyan komplikáltan jók és olyan nagyon átgondoltak, hogy nehéz őket megtanulni, mivel nincs bennük két egyforma refrén se, de egy idő után mindig rájövök, hogy tényleg volt értelme annak, hogy csavart még egyet a szövegen, még egy szó máshogyan van, valamit tükrözött például, és akkor belátom, hogy muszáj kegyetlenül megtanulnom dalt. Tóth Pista szövegeinél pedig általában az alapötlet van meg, majd Pista azt mondja, hogy: „Fiúk, itt van, szóljatok bele, javítsátok ki, ha nem tetszik”, és akkor mindenki úgy írhatja át a saját strófáját, ahogy kedve van. Pistában benne van az a szerénység, hogy nem tartja magát szövegírónak, sőt, általában még örül is neki, ha bele-bele szólunk.

Azt mondhatom, hogy számunkra ez tényleg örömenélés. A NYS nem úgy jött létre, hogy adva van sok fiatal, aki önkifejezni akar, és kialakul, hogy ki lesz a szólista, változások jönnek, rivalizálások stb. Nekem pedig nagy életfeladat volt, hogy visszavonultam mint szerző és mint előadó, és bele kellett mennem a Neil Youngba, hogy az ő dalát adjam elő, a lehető legjobban. Olyan vállalás volt ez, amiben alázatosan elkezdtem játszani az egyébként

nem is a hozzám legközelebb álló dalokat. Hiszen én mindig a saját dalaimat játszottam, még a Kalákában is, mivel ott a közös munka eredményeként úgy éreztem, hogy ami megszületett, az a sajátom is lett. De beleszálltam Neil Young világába és beleszerettem, végül megtaláltam benne magamat.

Eddig két lemezünk jelent meg¹²⁸, saját kiadásban és saját pénzen. Az elsőt ráadásul házi körülmények között, Tóth Pista lakásában vettük fel, de szerintem senki nem mondaná meg, hogy nem profi stúdióban készült. Rendszeres játszóhelyünk a Marczibányi téren¹²⁹ van, de hívtak minket Torontóba is, Neil Young szülővárosába. Az utóbbi időben egy ütőhangszeres, Clemente Gábor¹³⁰ is csatlakozott hozzánk mint perkás. Ez így nagyon jó nekünk, ritmikailag kicsit gatyába rázza a zenekart.

NYS-válogatás

Szabó Kata:

Láttalak a Bálint Házban¹³¹ is fellépni, ott főleg saját dalokkal, és a műsort is te vezetted.

Huzella Péter:

Igen, ez a jótékonysági munkám része, a *Fedél Nélkül*¹³² szerzőit ünnepeljük ilyenkor. Költők, muzsikások, és hajléktalan művészek is részt vesznek a műsorban. Mindig figyelem, hogy mennyire jó humoruk van. A Menhely Alapítvány¹³³ szervezi – évente többször is van ilyen, például karácsonykor mindig, és félévente díjátadók –, velük nagyon jó a kapcsolatom. Ezen kívül, van egy alapítvány, ami kifejezetten a vak- és gyengénlátókat segíti, és van egy-két nagyon hátrányos helyzetű intézet Magyarországon, amik nincsenek szem előtt. Ezekre a helyekre minden karácsonykor viszünk ajándékokat, és karácsonyi műsort is.

Az ilyen alkalmakon főleg saját számokat szoktam játszani, Weörestől Darvasi Lászlón¹³⁴ és Várady Szabolcson¹³⁵ át Tóth Krisztináig¹³⁶. Mácsai Palival pedig Villon-, míg

¹²⁸ Hommage a Neil Young, 2005., NYS 2, 2008.

¹²⁹ A Marczibányi Téri Művelődési Központ (Budapest, II. kerület, Marczibányi tér 5/a) vázlatos történetét lásd: Vass Norbert: *A honi dzsessz központja – Marczibányi téri Ifjúsági Ház*. Honlapja: <http://www.marcsi.hu/> Letöltve: 2018. 02. 08.

¹³⁰ Clemente Gábor (1978) ütős, többek között a Hetedhét és az Amatild együttesek tagja.

¹³¹ Bálint Ház, a magyar zsidó közösség kulturális központja (Budapest, VI. ker., Révay u. 16.).

¹³² Fedél Nélkül (1993, Menhely Alapítvány) hajléktalanok által írt, szerkesztett és terjesztett lap.

¹³³ A hajléktalanokat segítő Menhely Alapítvány 1989 óta működik Budapesten.

¹³⁴ Darvasi László (1962) József Attila-díjas költő, író, újságíró, pedagógus. *A titokzatos világválogatott* (Magvető, Budapest, 2006.) c. kötetéből Huzella Péter készített színpadi változatot 2008-ban (rendező: Gaál Ildikó).

Rátóti Zolival Hamvas¹³⁷-esteket tartunk, viszonylag rendszeresen. Mindkettőjünkkel nagyon jó fellépni, mert nagyon hiteles figurák és magas minőséget képviselnek. A versekhez való hozzáállásukban meg az életükben is. Meg is szoktam őket kérdezni művészi kérdésekben.

Szabó Kata:

Melyik versmegzenésítésedre vagy a legbüszkébb?

Huzella Péter:

Zalántól az *Egy országra*. Legalább fél évig kínlódtam ezzel a dallal. A megírása ahhoz kötődik, amikor sokat kellett vigyáznom édesanyámra. Kora nyár volt, vagy kora ősz, ki lehetett menni a teraszra, és a város a lábam előtt látszott, ahogy gyerekkoromban. A reggeli órákban jött a dallam, és azóta is, valahányszor belecsapok a húrokba, látom magam előtt azt a reggelt a teraszon. Reggeli fény, picit csípős levegő, de azért a nap melegen süt.

¹³⁵ Várad Szabolcs (1943) Kossuth- és József Attila-díjas költő, műfordító, szerkesztő.

¹³⁶ Tóth Krisztina (1967) költő, író, műfordító, üvegművész, a Szépirok Társaságának tagja.

¹³⁷ Hamvas Béla (1897–1968) posztumusz Kossuth-díjas író, filozófus, esztéta.